

T.C.

ANKARA YILDIRIM BEYAZIT ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

**CALDECOTT MADALYASI KAZANANLAR BAĞLAMINDA
SESSİZ KİTAPLARIN GÖRSEL İLETİŞİM TASARIM
AÇISINDAN İNCELENMESİ VE BİR ÖRNEK ÇALIŞMA**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

EYLÜL SARGIN

GÖRSEL İLETİŞİM TASARIMI

ANKARA, 2025

T.C.
ANKARA YILDIRIM BEYAZIT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

**CALDECOTT MADALYASI KAZANANLAR BAĞLAMINDA
SESSİZ KİTAPLARIN GÖRSEL İLETİŞİM TASARIM
AÇISINDAN İNCELENMESİ VE BİR ÖRNEK ÇALIŞMA**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

EYLÜL SARGIN

GÖRSEL İLETİŞİM TASARIMI

ANKARA, 2025

ONAY SAYFASI

Eylül Sargın tarafından hazırlanan “Caldecott Madalyası Kazananları Bağlamında Sessiz Kitapların Görsel İletişim Tasarım Açısından İncelenmesi ve Bir Örnek Çalışma” adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından oy birliği / oy çokluğu ile Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sanat ve Tasarım Anabilim Dalı’nda Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyesi	Kabul / Red	Kurumu	İmza
Doç. Dr. Ömer ASAL	KABUL	Gazi Üniversitesi	
Dr. Öğr.Üyesi Taner AŞÇI	KABUL	Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi	
Dr. Öğr. Üyesi Güven MERAL	KABUL	Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi	

Tez Savunma Tarihi: 24.04.2025

Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sanat ve Tasarım Anabilim Dalı’nda Yüksek Lisans tezi olması için şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

Prof. Dr. Muhammet Enes KALA
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü V.

BEYAN

Bu tez çalışmasının kendi çalışmam olduğunu, tezin planlanmasından yazımına kadar bütün aşamalarda patent ve telif haklarını ihlal edici etik dışı davranışımın olmadığını, bu tezdeki bütün bilgileri akademik ve etik kurallar içinde elde ettiğimi, bu tezde kullanılmış olan tüm bilgi ve yorumlara kaynak gösterdiğimi beyan ederim.

İmza

Eylül SARGIN

TEŞEKKÜR

Bu tez çalışması, yalnızca akademik bir sürecin değil, aynı zamanda hayatımda iz bırakan değerli insanların katkı ve desteklerinin bir ürünüdür.

Tez sürecim boyunca bana rehberlik eden, bilgi birikimleri, sabrı ve desteğiyle her zaman yanımda bulunan danışman hocam Dr. Taner Aşçı'ya içtenlikle teşekkürlerimi sunarım.

Varlıklarıyla bana güç veren ve her durumda yanımda olan desteklerini hiç esirgemeyen ablam Merve Yılmaz'a değerli annem Hatice Sargın ile babam Necati Sargın'a Ceylan Kılıç ve Birsen Sargın'a tüm desteklerinden dolayı minnettarım. Çocuk kitaplarının büyüdü dünyasına adım atmamı sağlayan sevgili yeğenlerim Emre ve Umut'a, bu çalışmaya ilham kaynağı oldukları için ayrıca teşekkür ederim.

Bu süreçte yanımda bulunan, katkı sunan ve bana inanan herkese içtenlikle teşekkürlerimi sunarım.

Eylül Sargın, 2025.

ÖZET

Görseller aracılığıyla okuyucuyla iletişim kuran kitaplar, günümüz edebiyat dünyasında sıkça karşılaşılan bir tür haline gelmiştir. Bu eserlerde, sözel bir ifadenin kullanılmadığı gözlemlenmekte olup, anlam ve anlatı tamamen illüstrasyonlar aracılığıyla oluşturulmaktadır. Bu özellikleriyle, "sessiz kitaplar" olarak adlandırılan bu tür, açıklayıcı metinlere ihtiyaç duymaksızın sıralı illüstrasyonlar aracılığıyla bir hikayeyi anlatmaktadır. Sessiz kitaplarda sözcük kullanımı yalnızca başlık ile sınırlı kalmakta; bunun dışında sözel bir ifadeye yer verilmemektedir. Başlangıçta resimli kitapların bir alt türü olarak değerlendirilen sessiz kitaplar, 1970'li yıllardan itibaren özgün yapıları ve anlatım şekilleri dolayısıyla bağımsız bir tür olarak kabul görmeye başlamıştır.

Bu tür kitaplarda asıl anlatıcı okuyucudur ve bu sayede kişilere daha fazla hayal kurma görselleri birleştirip bir olay örgüsü oluşturma imkanı sağlar. Bu da sessiz kitapların okurunu diğer tüm türlerden daha fazla sürece dahil etmesini sağlar. Aktif bir okuma deneyimi sunduğu gibi her anlatıcıda farklı bir söylem karşımıza çıkar. Her hikaye, anlatıcısı ile yeni bir anlam kazanır. Bu kitaplar dil engelini aşan evrensel bir güç olduğu göz önüne alındığında, okuyucu kitlesi oldukça geniş kitaplardır. Dünyada fazlaca örneği bulunan bu türün ne yazık ki ülkemizde örneklerini bulmak oldukça güçtür.

Görsel iletişim tasarımının temelinde genel tasarım kurallarında da geçerli olan renk, doku, değer, kompozisyon, hiyerarşi ve perspektif gibi unsurlar vardır. Sessiz resimli kitapların görsel iletişimi doğru bir biçimde gerçekleştirebilmesi bu unsurların doğru kullanımıyla sağlanır. Çalışmada, sessiz kitapların yaratım sürecinde dikkate alınması gereken resimsel ve tasarımsal öğeler anlatılarak örneklerle desteklenmiştir. Bu çalışmada görsel iletişimin sağlama şekillerinden bahsedilmiştir. Sessiz kitapların oluşum süreçlerinin büyük bir parçası olan sıralı anlatımlar ve illüstrasyonlar incelenmiştir. Bu incelemeler yapılırken Caldecott Madalyası kazanan çalışmalar kullanılmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen veriler ışığında bir sessiz kitap tasarımı gerçekleştirilmiş incelenen kitaplar ve görsel iletişim tasarım unsurlarının her biri ön planda tutularak tamamlanmıştır. Literatüre katkı sağlaması açısından tezle birlikte sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Sessiz Kitap, Caldecott Madalyası, Görsel İletişim Tasarımı, Kelimesiz Kitap

ABSTRACT

Books that communicate with readers through visuals have become a prevalent genre in today's literary world. In these works, it is observed that verbal expression is not used; instead, meaning and narrative are entirely constructed through illustrations. Characterized by this feature, this genre, known as "wordless books," conveys a story through sequential illustrations without the need for explanatory text. In wordless books, the use of words is limited solely to the title; no other verbal expression is included. Initially considered a subgenre of picture books, wordless books began to be recognized as an independent genre starting in the 1970s due to their unique structure and narrative form.

In such books, the primary narrator is the reader, which allows individuals to engage more deeply by imagining and constructing a storyline through visuals. This characteristic enables wordless books to involve their readers more actively than any other genre. While offering an active reading experience, they also present a different narrative expression for each reader. Every story gains new meaning with its narrator. Considering their ability to transcend language barriers, these books hold a universal power and thus appeal to a broad readership. Although there are many examples worldwide, unfortunately, it is quite difficult to find such works in our country.

The foundation of visual communication design lies in fundamental design principles, such as color, texture, value, composition, hierarchy, and perspective. The effective visual communication of wordless picture books is achieved through the appropriate use of these elements. This study explains the pictorial and design elements that must be considered during the creation process of wordless books and supports these explanations with examples. It discusses the ways visual communication is achieved. Sequential storytelling and illustrations, which constitute a major part of the formation process of wordless books, are examined. In conducting this examination, works that have won the Caldecott Medal were utilized. Based on the data obtained from the research, a wordless book design was created, keeping the analyzed books and all elements of visual communication design at the forefront. The work was submitted alongside the thesis to contribute to the literature.

Keywords: Wordless Book, Caldecott Medal, Visual Communication Design, Picturebook

İÇİNDEKİLER

ONAY SAYFASI.....	i
BEYAN	ii
TEŞEKKÜR.....	iii
ÖZET.....	vii
ABSTRACT	viii
İÇİNDEKİLER.....	ix
ŞEKİL LİSTESİ.....	xi

GİRİŞ.....	1
1. METARYAL VE YÖNTEM.....	3
1.1. Problemin Tanımlanması	3
1.2. Çalışmanın Metodolojisi	4
1.3.Çalışmanın Sınırları	4
2. GENEL BİLGİLER.....	5
2.1. Sessiz Kitaplar ve Caldecott Madalyası.....	5
2.1.1. Sessiz Kitapların Tanımı ve Özellikleri.....	7
2.1.2. Sessiz Kitapların Çocuk Edebiyatındaki Önemi.....	14
2.1.3.Caldecott Madalyası: Tanım, Tarihçe ve Önemi.....	15
2.2. Sessiz Kitapların Tasarımında Kullanılan Görsel İletişim Tasarım Yöntemleri...19	
2.2.1. Renk, Doku, Değer Kullanımı.....	20
2.2.2. Kompozisyon ve Perspektif.....	26
2.2.3. Sıralı Görsel ve Görsel Hiyerarşi.....	31
3. CALDECOTT MADALYASI KAZANAN SESSİZ KİTAPLARIN TASARIM	
ÖZELLİKLERİNİN ANALİZİ.....	34
3.1. Keşif Kitabı (David Wiesner).....	34
3.1.1.Renk, Doku, Değer Analizi.....	35
3.1.2. Kompozisyon ve Perspektif.....	38
3.1.3. Sıralı Görsel ve Hiyerarşi.....	40
3.2. Wolf in the Snow Kitabı (Matthew Cordel).....	42
3.2.1..Renk, Doku, Değer Analizi.....	42
3.2.2. Kompozisyon ve Perspektif.....	45
3.2.3. Sıralı Görsel ve Hiyerarşi.....	47

4. SESSİZ KİTAP TASARIMI.....	50
4.1. Hedef Kitlenin Belirlenmesi ve	50
4.2. Storyboard Tasarım.....	50
4.3. Kitap Tasarımı.....	56
5. TARTIŞMA, SONUÇ ve ÖNERİLER.....	65
6.KAYNAKÇA.....	66

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil 2.1. İlk Caldecott Madalyası kazananı (Fish, 1937, illustrated by Lathrop).....	7
Şekil 2.2. Sessiz kitaplarda sıralı anlatım (Rodriguez, 2021).....	8
Şekil 2.3. Caldecott Ödülü alan ilk sessiz kitap (Spier, 1978).....	12
Şekil 2.4. Caldecott Madalyası (Amerikan Kütüphane Derneği, t.y.).....	17
Şekil 2.5. Caldecott Madalyasının ön yüzüne ilham olan çizim (Gettins, 2017).....	18
Şekil 2.6. Caldecott Madalyasının arka yüzüne ilham olan çizim (Gettins, 2017).....	18
Şekil 2.7. Caldecott Madalyası kitap kapağı basımı (Cordell, 2019).....	19
Şekil 2.8. Sanatta nokta kullanımı (Kum, 2008).....	20
Şekil 2.9. Sanatta çizgi kullanımı (Vincent Van Gogh, 1882).....	21
Şekil 2.10. Renk kullanımı (Daugherty, 1993).....	22
Şekil 2.11. Doğal doku örneği. Timsah derisi (depositphotos, t.y.).....	25
Şekil 2.12. Yapay doku örneği (Picasso, 1910)	25
Şekil 2.13. Sanatta değer kullanımı. (Arteaga, 1650).....	26
Şekil 2.14. Sanatta Değer Kullanımı. (David,1793).....	26
Şekil 2.15. Kapalı kompozisyon örneği. (Rehm, 1900).	27
Şekil 2.16. Perspektifi kullandığı bilinen ilk resim. (Brunelleschi, 1481).....	28
Şekil 2.17. Perspektifin kullanılmayan bir eser. (Picasso, 1937).....	29
Şekil 2.18. Tek kaçışlı perspektif. (Raphael,1511).....	29
Şekil 2.19. İki kaçışlı perspektif. (Vliet, 1662).....	30
Şekil 2.20. Üç kaçışlı perspektif. (Taylor, 2010).....	30
Şekil 2.21. Atmosferik perspektif. (Bierstadt, 1864).....	31
Şekil 2.22. Sessiz kitaplarda sıralı görsel. (Kerascoet, 2018)	32
Şekil 2.23. Sessiz kitaplarda görsel hiyerarşi. (GuoJing, 2024).....	33

Şekil 3.1. Keşif kitabı (Wiesner, 2021).	34
Şekil 3.2. Keşif kitabında renk kullanımı (Wiesner, 2021).....	35
Şekil 3.3. Keşif kitabında renk kullanımı (Wiesner, 2021).....	36
Şekil 3.4. Keşif kitabında renk kullanımı (Wiesner, 2021).....	37
Şekil 3.5. Keşif kitabında doku ve değer tasarımı (Wiesner, 2021).....	37
Şekil 3.6. Keşif kitabında kompozisyon (Wiesner, 2021).....	38
Şekil 3.7. Keşif kitabında perspektif (Wiesner, 2021).....	39
Şekil 3.8. Keşif kitabında sıralı görseller (Wiesner, 2021).....	40
Şekil 3.9. Keşif kitabında görsel hiyerarşi (Wiesner, 2021).....	41
Şekil 3.10. Wolf in the Snow kitabı (Cordell, 2019).....	42
Şekil 3.11. Wolf in the Snow kitabında renk kullanımı (Cordell, 2019).....	43
Şekil 3.12. Wolf in the Snow kitabında renk kullanımı (Cordell, 2019).....	44
Şekil 3.13. Wolf in the Snow kitabında doku örneği (Cordell, 2019).....	45
Şekil 3.14. Wolf in the Snow kitabında kompozisyon(Cordell, 2019).....	46
Şekil 3.15. Wolf in the Snow kitabında perspektif (Cordell, 2019).....	47
Şekil 3.16. Wolf in the Snow kitabında sıralı görseller (Cordell, 2019).....	48
Şekil 3.17. Wolf in the Snow kitabında görsel hiyerarşi (Cordell, 2019).....	49
Şekil 4.1. Biri Kamp mı Dedi? kitabı, storyboard çizimi, sahne 1.....	50
Şekil 4.2. Biri Kamp mı Dedi? kitabı, storyboard çizimi, sahne 2.....	51
Şekil 4.3. Biri Kamp mı Dedi?kitabı, storyboard çizimi, sahne 3-4.....	52
Şekil 4.4. Biri Kamp mı Dedi? kitabı, storyboard çizimi, sahne 5-6.....	52
Şekil 4.5. Biri Kamp mı Dedi? kitabı, storyboard çizimi, sahne 7.....	53
Şekil 4.6. Biri Kamp mı Dedi? kitabı, storyboard çizimi, sahne 8-9.....	53
Şekil 4.7. Biri Kamp mı Dedi? kitabı, storyboard çizimi, sahne 10.....	54
Şekil 4.8. Biri Kamp mı Dedi? kitabı, storyboard çizimi, sahne 11-12.....	54
Şekil 4.9. Biri Kamp mı Dedi? kitabı, storyboard çizimi, sahne 13-14.....	55
Şekil 4.10. Biri Kamp mı Dedi? kitabı, storyboard çizimi, sahne 15.....	55
Şekil 4.11. Biri Kamp mı Dedi? kitabı, storyboard çizimi, sahne 16-17.....	56
Şekil 4.12. Biri Kamp mı Dedi? kitabı, kapak tasarımı.....	56
Şekil 4.13. Biri Kamp mı Dedi? kitabı, iç kapak tasarımı.....	57
Şekil 4.14. Biri Kamp mı Dedi? kitabı, sayfa 1.....	58
Şekil 4.15. Biri Kamp mı Dedi? kitabı, sayfa 2-3.....	59
Şekil 4.16. Biri Kamp mı Dedi? kitabı, sayfa 4-5.....	59
Şekil 4.17. Biri Kamp mı Dedi? kitabı, sayfa 6-7.....	60

Şekil 4.18. Biri Kamp mı Dedi? kitabı, sayfa 8-9.....	61
Şekil 4.19. Biri Kamp mı Dedi? kitabı, sayfa 10-11.....	61
Şekil 4.20. Biri Kamp mı Dedi? kitabı, sayfa 12-13.....	62
Şekil 4.21. Biri Kamp mı Dedi? kitabı, sayfa 14-15.....	63
Şekil 4.22. Biri Kamp mı Dedi? kitabı, sayfa 16-17.....	64
Şekil 4.23. Biri Kamp mı Dedi? kitabı, sayfa 18.....	64

GİRİŞ

Görsel iletişim bugün olduğu gibi dün ve insanların var oldukları ilk zamanlardan beri iletişimin en büyük parçalarından biri olagelmıştır. Duvar resimlerinden başlayan görselin iletişim unsuru olarak kullanım süreci bugün sessiz kitaplarda kendine yer edinmiş ve kitleler tarafından takip edilir bir konuma gelmiştir. Türkçe’de sessiz kitap olarak adlandırılan bu tür yabancı literatürde “wordless book” olarak geçmektedir ki adından da anlaşılabilceği üzere bu tür kitaplarda kelimelere rastlanmaz. Atasagun (2022), sessiz kitapların yenir bir tür olduğunu ifade ederek; yazı, sözcük ve cümle anlatımları içermeyen, içerdiği görsellerin okuyucu tarafından yeniden yorumlanmasıyla meydana gelen kitaplar olarak tanımlamıştır. Terrusi (2018) ise sessiz kitaplar için “Kelimesiz kitaplar her zaman ortak görsel alfabeleri paylaşan ve bu uluslararası ve kolektif imge ve hayal gücü paylaşımını inşa etmek için işbirliği yapan bir topluluğa aittir” der. Bu kitaplar, herhangi bir yazılı dil kullanmaksızın yalnızca resimler aracılığıyla hikaye anlatır ve bu özellikleriyle evrensel bir dil oluşturur, görsel okuryazarlık becerilerini geliştirmeye yardımcı olur. Çayır ve İşler (2023)’e göre sessiz kitaplar bireyleri dilin, kelimelerin boyunduruğundan kurtarır. Çünkü sessiz kitapları paylaşmak için ait olduğunuz kültürün, dilin önemi yoktur. Yekeler ve Cengiz (2018), sessiz kitapların olay akışını görsellerle ileten bir tür olduğuna dikkat çekmektedir. Zira okuyucular bu kitapları yorumlarken resimlerde bulunan iletilerden yararlanırlar (Yang, Cheng ve Chou, 2016). Sessiz kitapların sunduğu görsel iletişim potansiyeli, okurların algı ve anlayış kapasitelerini genişletirken aynı zamanda hayal güçlerini ve yaratıcılıklarını besler. Sessiz kitapların sunduğu görsel iletişim, okurların görsel okuryazarlık becerilerini geliştirmeye katkı sağlar. Görseller, çocukların hikayeyi anlamlandırmasına, duygusal bağlar kurmasına ve düşünme süreçlerini geliştirmesine yardımcı olur. Özellikle erken yaşlarda görsel anlatımla karşılaşan çocuklar, zihinsel ve duygusal yönlerden daha zengin bir gelişim süreci yaşayarak hayal güçlerini ve yaratıcılıklarını besler. Sessiz kitapların çocukların kendini ifade ederken başarısızlık konusunda kaygı hissetmemeleri bu kitapları diğer çocuk edebiyatı türlerinden ayıran bir unsurdur (Knudsen-Lindauer, 1988).

Bireyin hayal gücünün sınırlarını zorlayan, farklı karakterlere farklı açılardan bakmasına olanak tanıyan ve her bakanın kendine göre birçok farklı kimlik ve durum yarattığı sessiz kitaplar, bireyi öğrendiği yargılardan uzaklaştırıp zihnini ve yaratıcılığını konuşturmasına olanak tanır. Bu doğrultuda bir kıyas yapmak istersek geleneksel hikâye

kitapları okunurken birey yalnızca okunan hikâyeyi anımsama ve gerektiği durumda hatırlayıp söze dökme becerilerini kullanır. Oysa sessiz kitaplar incelenirken birey pasif bir şekilde kelime-cümleleri okumaz, tersine öğrenci görselleri inceleyerek kendi dünyasına, yaşantılarına göre bir yorum ve çıkarımda bulunarak hikâye oluşturmaya, kitabı okurken aktif rol almaya başlar. Çünkü hikâyenin yazarı kendisidir; olay örgüsünü, karakterlerin duygu durumunu kendisi belirler. Belirlediği olayları zihninde uygun biçimde sıraya koyarak sözlü yolla ifade eder. Sessiz kitaplardaki yönlendirici kelimelerin olmayışı, kitapta anlatılan olayların bağlama göre değişiklik göstermesine sebebiyet verir ve bu sayede bireyin iç dünyasının anlaşılmasına yardımcı olabilir (Bayraktar, 2022). Yani birey daha üst zihinsel düşünme becerileri kullanmak durumundadır. Yapılan araştırmalar göstermektedir ki sessiz resimli kitap okuma küçük çocukların öğrenme anlayışını önemli ölçüde artırmaktadır (Wang ve Shao, 2022).

Sessiz kitaplar artık dünyada bilinirliği oldukça artmış bir tür olarak karşımıza çıkar. Ülkemizde yabancı menşeli sessiz kitaplar bulunmasına karşın, ülkemiz yazar ve tasarımcılarının ürettiği sessiz kitaplar oldukça sınırlıdır. Bu sebeple sessiz kitapların bilinirliğinin artırılması ve sessiz kitapların resimli çocuk kitaplarının yanında hikaye anlatıcılığını okuruna bırakan, iletişimi görsel yollarla sağlayan, çocukların toplum önünde kendilerini ifade edebilme, özgüven kazanma, değerler eğitiminin verilmesindeki katkılarından da bahsetmek önem taşımaktadır. Sessiz kitaplar, onların dil ve konuşma becerilerini artırmakla kalmaz, estetik görüşlerine, yaratıcılıklarının artmasına, özgüven gelişimlerine, kendi dünyalarını özgürce yansıtmalarına fırsat sunar.

Sessiz kitaplar arasında en prestijli ödüllerinden biri olan Caldecott Madalyası, resimli kitaplar alanında üstün başarı gösteren illüstrasyonlara verilen bir ödüdür. Bu ödülü kazanan eserler, hem sanatsal açıdan hem de anlatsal açıdan derin bir görsel iletişim yeteneği sergiler. Bu bağlamda sessiz kitaplar, Caldecott Madalyası kapsamında yer alan eserler arasındadır ve tamamı görsellerle kurulu hikaye anlatabilme becerisi ile dikkat çekmektedir.

Caldecott Madalyası, çocuk edebiyatında illüstrasyon alanında en prestijli ödüllerinden biri olup, bu alanda olağanüstü başarı gösteren eserlere verilmektedir. 1938 yılından beri verilen bu ödül, resimli çocuk kitaplarındaki görsel sanatın değerini vurgularken, illüstrasyonların anlatı gücünü de onurlandırır. Caldecott Madalyası kazanan sessiz kitaplar, estetik açıdan etkileyici olmalarının yanı sıra, hikâyeyi metin olmaksızın anlatabilme becerileriyle de öne çıkarlar. Bu sessiz kitaplar, çocukların görsel okuma yeteneklerini geliştirirken, aynı zamanda karmaşık duygusal ve sosyal temaları sade bir

şekilde sunabilmeleriyle dikkat çeker. Görsellerin güçlü anlatım dili, çocukların duygusal bağ kurmasını ve hayal dünyalarını zenginleştirmesini sağlar. Bu özellikleriyle Caldecott Madalyasına layık görülen sessiz kitaplar, edebiyat dünyasında önemli bir yer edinmiştir.

1. MATERYAL ve YÖNTEM

Bu çalışmanın amacı, Caldecott Madalyası kazanmış sessiz kitapları görsel iletişim tasarımı açısından incelemektir. Araştırmanın evrenini Caldecott Madalyası kazanan sessiz kitaplar, örneklemini ise evrenden rastgele örnekleme yöntemi ile seçilen iki sessiz kitabın incelenmesi oluşturmaktadır. Bu kapsamda David Wiesner'ın "Keşif" isimli kitabı ile Matthew Cordell'in "Wolf in the Snow" isimli kitapları incelenmektedir. Bu bağlamda incelenen çalışmaların ışığında örnek bir sessiz kitap tasarım projesi gerçekleştirilmiştir. Araştırmada veriler, nitel araştırma yöntemlerinden, doküman incelemesi yoluyla hazırlanmıştır. Doküman incelemesi yapılırken araştırmacı tarafından dikkatle ele alınıp takip edilmesi gereken aşamalar vardır; dokümanlara ulaşma, dokümanların orijinalliğini kontrol etme, dokümanları anlama, veriyi analiz etme, veriyi kullanma (Yıldırım ve Şimşek, 2016: 94). Keşif ve Wolf in the Snow isimli kitaplardan elde edilen veriler, betimsel çözümleme tekniği ile incelenmiştir. Betimsel çözümleme tekniği alanyazında konu ile ilgili yapılan çalışmaların derinlemesine incelenip derlenmesi anlamına gelmektedir. (Ültay vd., 2021). Görsel iletişim tasarımı ve resimli çocuk kitapları üzerine çokça çalışılan bir konu olsa da alan yazın incelendiğinde özellikle çocuk kitaplarındaki illüstrasyon ve görsel hikaye anlatıcılığı üzerine verilen en önemli ödüllerden olan Caldecott Madalyası kazanan sessiz kitaplara yönelik bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu doğrultuda araştırmanın alan yazında Caldecott Madalyası'nın önemi ile birlikte sessiz kitapların bilinirliği ve görsel iletişim tasarımı açısından önemine dair farkındalığı artırmanın yanı sıra, sessiz kitapların edebiyat ve tasarım literatüründe yeni bir alternatif kaynak olarak değerlendirilmesini amaçlamaktadır. Aynı zamanda Caldecott Madalyası kazanan örnek sessiz kitapların tasarım öğeleri bağlamında yapılan değerlendirmeler, çocuk kitaplarıyla ilgilenen tasarımcılara, çeşitli fikirler sunacaktır.

1.1. Problemin Tanımlanması

Yukarıda da bahsedildiği üzere, ülkemizde sessiz kitaplara yönelik çalışmalar oldukça sınırlıdır. Yine araştırmacı tarafından elde edilen verilere göre, alanyazında Caldecott Ödülleri'ni konu alan bir çalışmaya da rastlanmamıştır. Literatür ve sessiz kitapların incelenmesi ile oluşturulan bu çalışma, Caldecott Madalyası kazanan sessiz kitaplardan rassal örneklem yöntemi ile seçilen iki kitabın incelenmesini esas almaktadır. Çeşitli görsel

iletişim tasarımı ögelerini referans olarak incelenecek olan sessiz kitapların ardından araştırmacı tarafından yazılan örnek bir sessiz kitaba da yer verilecektir. Bu doğrultuda aşağıdaki sorulara yanıt aranacaktır:

1. Caldecot Madalyasına sahip sessiz kitapların görsel iletişim ögeleri bağlamında değerlendirilmesi nasıldır?
2. Bir sessiz kitap tasarımında ele alınması gereken görsel tasarım unsurları nelerdir?

Araştırmanın evrenini Caldecott Madalyası kazanan sessiz kitaplar, örneklemini ise evrenden rastgele örnekleme yöntemi ile seçilen iki sessiz kitap oluşturmaktadır. David Wiesner’ın “Keşif” isimli kitabı ile Matthew Cordell’in “Wolf in the Snow” isimli kitapları incelenmiştir. Bu bağlamda incelenen çalışmaların ışığında örnek bir sessiz kitap tasarım projesi gerçekleştirilmiştir. Araştırmada veriler, nitel araştırma yöntemlerinden, doküman incelemesi yoluyla hazırlanmıştır. Keşif ve Wolf in the Snow isimli kitaplardan elde edilen veriler, betimsel çözümleme tekniğı ile incelenmiştir.

1.2. Çalışmanın Metodolojisi

Çalışmada öncelikli olarak sessiz kitapların tarihçesi ve özellikleri tanımlanmış, ayrıca Caldecott Madalyası hakkında genel bilgilere yer verilmiştir. Ardından araştırmacı tarafından incelenen kitaplarda dikkat edilen özellikleri açıklamak adına, görsel iletişim tasarım ögeleri hakkında detaylı bilgilere yer verilmiştir. Çalışmanın son kısmında ise araştırmacı tarafından ilgili görsel iletişim tasarım ögeleri ve sessiz kitapların yapısı da dikkate alınarak örnek bir sessiz kitap çalışması yapılmıştır.

1.3. Çalışmanın Sınırlılıkları

Aşağıda detaylı olarak incelenecek Caldecott Ödülleri, kitapların illüstratif yönlerinin incelenmesinin en az hikaye ve kitabın verdiği mesaj kadar değerli olduğı görüşünden ortaya çıkmıştır. Bu bağlamda her yıl bir kitap ödöl almaktadır. Ödöl alan kitaplar içerisinde yazılı kitaplar veya sessiz kitaplar olabilmektedir. Bu çalışmada ise incelenen kitap sayısının, ödöl alan sessiz kitaplar içerisinde iki kitap olarak belirlenmiş olması bir sınırlılık olarak kabul edilebilir.

2. GENEL BİLGİLER

2.1. Sessiz Kitaplar ve Caldecott Madalyası

İnsanlar binlerce yıldır kendilerini ifade etmek için çeşitli yollara başvurmuştur. Kendini anlatmak, başkaları tarafından anlaşılmak isteyen birey mağara duvarlarına resimler, semboller ya da işaretler yaparak iletişim kurmak istemiştir. Resim yüzyıllar boyunca bireylerin zihnindekileri net bir şekilde ifade etmelerini sağlayan olayları, duygu ve düşünceleri somutlaştıran ortak bir dil haline gelmiştir (Şahin, 2014., akt. Arıcı, 2023). Bu semboller ve işaretler yıllar içinde sadeleşerek alfabeleri oluşturmuş, böylece toplumlar kendilerine has sözel bir dil geliştirmiştir. Ancak toplumlar tarafından geliştirilen dillere nazaran resim sanatı toplumlardan bağımsız olarak daha evrenseldir. Ülkeleri, coğrafyaları ve sınırları aşan bir yapıdadır (Sağlam, 2023, s. 28). Hangi coğrafyadan, hangi milletten olursa olsun, konuştuğu dil ne olursa olsun birey resimden ortak anlamlar çıkarabilir. Bir görsel ya da resim kullanılarak duygular, düşünceler ve bilgiler, diğer iletişim araçlarıyla kıyaslandığında birçok kişiye ayrıntılı olarak daha kısa sürede iletebilir (Atasagun, 2022, s.12). Çocuğun, erken yaşlardan itibaren görsel öğeler açısından zengin kitaplarla karşılaşması bilişsel ve sosyal becerileri edinmesini, uygun davranışları öğrenmesini, felsefik düşünceye kapı açmasını, sorgulamayı ve soru sormayı öğrenmesini teşvik edecektir (Karatay, 2011). Bu nedenle insan ve toplum hayatının vazgeçilmez bir ögesi olan iletişim ortamlarında, görseller ve görsel içerikli unsurlar çocuk eğitiminde önemli bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır (Sağlam, 2023, s. 28).

Çocuk edebiyatı literatürde farklı şekillerde tanımlanmıştır. Aslan'a (2019) göre çocuk edebiyatı çocukların gelişim özelliklerine, ilgi ve beklentilerine uygun olan konuları, onların anlayabileceği bir dil kullanarak aktarma sanatıdır. Şirin ise (2000) çocukların yararı ilkesi dikkate alınarak, çocuklara göre hazırlanan yayınları çocuk edebiyatı olarak adlandırmıştır. Çocuk edebiyatı çocukların gelişim seviyelerine uygun olan, onların duygu ve düşüncelerini etkileyerek hayal dünyasını geliştiren, belirli mesajları eğlenceli ve kalıcı bir şekilde sunan edebiyat türüdür (Terrusi, 2018). Henüz okuma yazma bilmeyen çocuk yetişkinlerin kendisine okuduğu ve görsellerini gördüğü kitaplar sayesinde edebiyata adım atmış olur. Bu nedenle bilişsel ve sosyal gelişim açısından etkileşime girdiği kitaplar oldukça önemlidir. Çocuk edebiyatı çocukların dil gelişiminin yanı sıra kendi duygu ve düşüncelerini tanıma ve ifade etme, problem çözme, iletişim becerileri, paylaşma ve işbirliği yapma, empati kurma, çevreye ve diğer insanlara karşı duyarlı olma onların duygu ve düşüncelerini

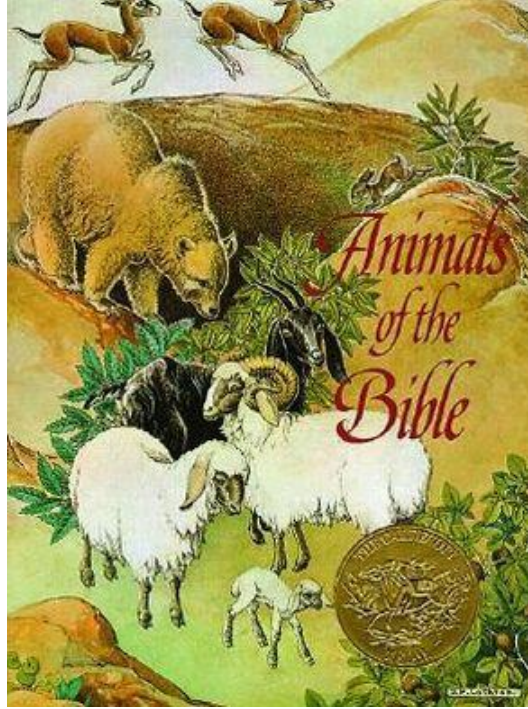
anlama gibi birçok beceri edinmesini sağlar (Tu vd., 2021). Bunlara ek olarak çocuğun yaşına ve gelişimine uygun edebi eserler hayal gücünü artırarak yaratıcılığını destekler. Kimlik oluşturma sürecine olumlu katkı sağlar (Gemalmaz, 2011). Gönen (2014) 'e göre nitelikli bir çocuk kitabı, çocukların yaşadıkları dünyaya farklı bakış açılarıyla bakmalarını sağlayarak, zaman ve mekandan bağımsız olarak yeni yerler keşfetmelerini, duygularını harekete geçirmelerini, kendi hayatı ile diğer insanların hayatları arasında bağ kurmalarını sağlar.

Çocuklar için hazırlanan kitaplarda yer alan görsellerin çocukların gelişim dönemine uygun olması gerekmektedir. Çünkü kitaplarda yer alan görsellerin çocuk tarafından nasıl algılandığı, çocuğun bilişsel ve duyuşsal gelişim özelliklerine göre değişmektedir. Şirin'e (2016) göre nitelikli bir çocuk edebiyatı ürünü ortaya çıkarılmak isteniyorsa estetik, görsel ve gelişimsel açıdan ele alınması; bu ölçütleri belirlerken de gerçeklik, çocuğa görelilik ve çocuk bakış açısıyla ele almak önemlidir. 1962 yılında Milli Eğitim Bakanlığı tarafından düzenlenen yedinci Milli Eğitim Şurasında da çocuk kitaplarının tasarımına vurgu yapılmıştır (MEB, 1962, s.272). Çocuk yayınlarının bir uzmanlık konusu olduğu, bu yayınların kurulacak bir komite veya büro tarafından yürütülmesi gerektiği, kapak tasarımlarından kağıt özellikleri ve çocuk psikolojisine önem verilmesi gerektiği açıklanmıştır. Ancak yine de 1962 yılında alınan kararlar çocuk yayınları için bir farkındalık oluşturmaya başlasa da günümüzde hala eksiklikler bulunmaktadır. Sarı (2006, s.272) ülkemizde çocuk kitabı resimlemesinin diğer ülkelere benzer bir şekilde ayrı bir sanat dalı olarak ele alınması gerektiğini savunmaktadır.

Görsel tasarımda sıklıkla kullanılan illüstrasyonlar, tasarımcının düşüncesini hatta zor ve karmaşık bir yapıyı bile somut ve kolay anlaşılır hale getirmektedir (Elbir, 2022, s.72). Bu nedenle kitaplarda sıklıkla illüstrasyonlara yer verilmektedir. Özellikle çocuk kitaplarında görsellerin ve resimlerin önemli bir yeri vardır. Kitaplar yalnızca metnin bulunduğu kitaplar, metin ve görselin birlikte yer aldığı resimli kitaplar ve yalnızca görsellerin yer aldığı sessiz kitaplar olarak hazırlanabilmektedir (Bayraktar, 2022, s. 523).

1920'li yıllardan itibaren Amerika'da çocuk kitapları birçok kütüphanede yer almaya başlamış, savaş karmaşasından uzaklaşmak için Amerika'ya gelen çok sayıda yazar ve çizer bu alanda savunuculuk faaliyetleri yürütmeye başlamıştır. Randolph Caldecott, 'resimli kitabın babası' olarak bilinen, resimli kitap alanında ilk eserleri üreterek çocuk kitabı alanındaki en büyük, en etkili eserleri veren sanatçı ve illüstratörlerden biridir (Kamalı,

2022, s.30). 19. yy.'dan itibaren eserleri önem kazanmaya başlamış ve 1937 yılında düzenlenen Amerikan Kütüphane Derneği kongresinde yazılı bir anlaşmayla resimli kitap madalyası verilmesine ve adının Caldecott Madalyası olmasına karar verilmiştir. Bu madalya 1938 yılından itibaren yılda bir kez çocuklara yönelik en seçkin Amerikan resimli kitabına verilmektedir (Amerikan Kütüphane Derneği, ALA). İlk Caldecott Madalyası, 14 Haziran 1938'de Dorothy P. Lathrop'a '*Animals Of The Bible*' isimli kitap tasarımı için takdim edilmiştir (Şekil 3.1).

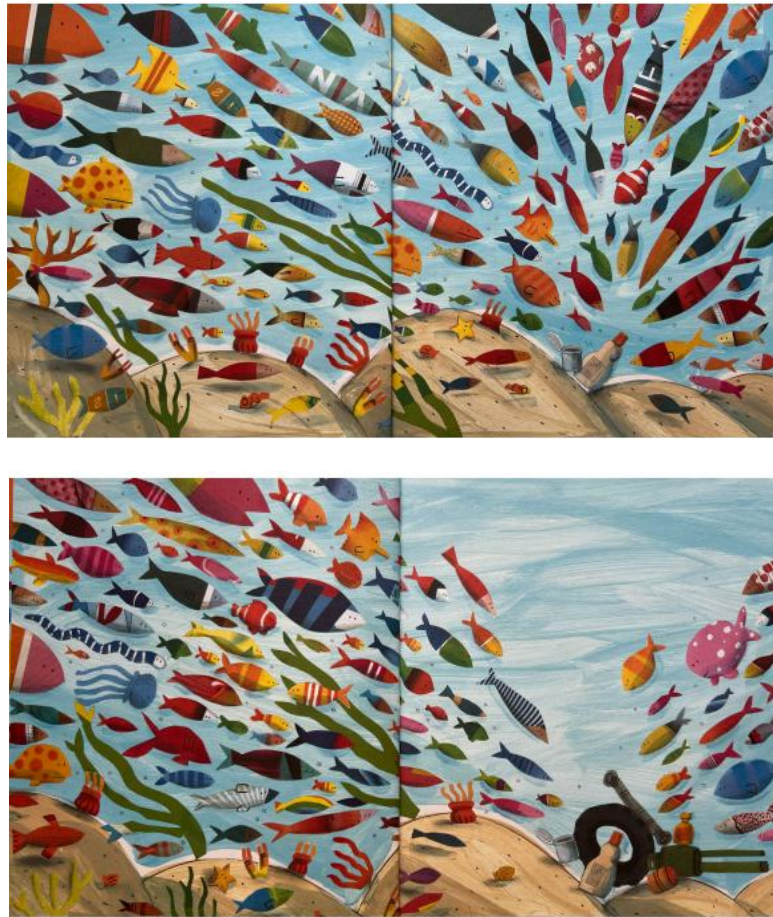

Şekil 2.1. İlk Caldecott Madalyası kazananı (Fish, 1937, illustrated by Lathrop).

2.1.1. Sessiz Kitapların Tanımı ve Özellikleri

Çocuk kitapları genellikle görsel ve metnin birlikte yer aldığı kitaplar olarak tasarlanıyor olsa da son zamanlarda Amerika başka olmak üzere ülkemizde ve dünyada sessiz kitap kavramı giderek yaygınlaşmaya başlamıştır. Yalnızca görsellerin, resimlerin ya da illüstrasyonların yer aldığı çocuk kitaplarına literatürde farklı isimler verilmiştir. Sessiz kitap (ing. wordless book, silent book) en bilinen ismi olsa da metinsiz kitaplar, kelimesiz kitaplar, sözsüz kitaplar, sözsüz resimli kitaplar, sözcüksüz öyküler ve sadece illüstrasyon formatlı kitaplar gibi birçok farklı isimle anılmaktadır (Elbir, 2020, s. 72). Sessiz kitaplara farklı isimler veriliyor olsa da kitabın biçimiyle ilgili mesaj ortaktır: Bu kitaplarda kapaktaki kitap adı, yazar adı ve yayıncılıkla ilgili bilgiler dışında hiçbir sözcük yoktur. Sessiz kitaplar,

sözcüklerin hiç olmadığı, kurgunun anlamının veya işlevinin tamamen resimler ya da illüstrasyonlar tarafından oluşturulduğu bir kitap türüdür (Börklüoğlu ve Özsan, s.337). Başka bir tanımda, sözsüz kitap yalın bir şekilde metin içermeyen resimli kitap olarak açıklanmıştır (Ciecierski, L. ve diğ.). Bu kitap türü, metinlerle açıklama yapmadan yalnızca görsel anlatım yoluyla mesajı ileten kitaplardır. Görsel okuryazarlığın ve estetik becerilerin gelişmesine, sanata dair farkındalık oluşmasına imkan sağlayan sessiz kitaplar, Özdemir ve Beceren (2019) tarafından çok az sayıda sözcüğün yer aldığı ya da hiçbir cümlenin bulunmadığı resimli kitaplar olarak tanımlanmıştır (Sağlam, 2023, s.30). Kitap kapağı, başlığı, yayın ve yazar bilgileri haricinde metin içermediği için dilden bağımsız bir şekilde çocukların yalnızca görsellerden anlam çıkarabileceği ve keyif alabileceği bir türdür (Gülbil ve Bilbay, 2024, s.1336).

Şekil 2.2. Sessiz kitaplarda sıralı anlatım (Rodriguez, 2021).

Sessiz kitaplar teknik olarak baskı, doku çalışması, sulu boya, fotoğraflama, guaj boya, dijital tasarım gibi şekillerde üretilebilmektedir. Vermek istediği mesajı resimle anlatan bir ressamın tabloları gibi düşünülebilir (Sağlam, 2023, s.31). Her sayfa bütünü parçalarını taşıyan bir yapboz gibidir ve görsellerin tamamı incelendiğinde hikaye bir bütün

olarak ortaya çıkmaktadır. Sessiz kitaplarda olay örgüsü, verilmek istenen mesaj, anlatılacak konu okuyucuya birbiriyle bağlantılı görseller ve oluşturulan sıralı tasarımlar aracılığıyla sunulur. Şekil 3.2.'de Rodriguez (2021)'in sessiz kitabında sıralı anlatımın bir örneği görülmektedir. Aynı zamanda kitap içinde yer alan bir görsel, okurun birçok bağlantı kurmasını, geçmiş deneyimleriyle ilgili anılar veya yaşam tecrübeleri sonucu çıkarımda bulunmasını sağlayarak zihinsel bir yolculuğa çıkarabilir. Görsellere yorum yapabilir ya da incelediği görsellerden yararlanarak kendi hikayesini kurgulayabileceği bir deneyim yaşayabilir (Lubis, 2018, s.48). Hatta her okumada farklı anlamlar çıkararak farklı bir hikaye de oluşturabilir. İlk okumada görmediği detayları fark eden okuyucu resimlerle ilişkilendirerek en baştan yeni bir hikaye de yaratabilir. Bu yüzden sessiz kitapları diğer kitaplardan ayıran en belirgin özelliklerden biri sessiz kitapların doğasında yer alan belirsizliktir (Börklüoğlu ve Özsan, s.337). Böylece okuyucu ve illüstratör yeni bir kitap yazmış olur. Bu nedenle sessiz kitap okumak hem eğlenceli hem de düşünmeye sevk edici bir fiildir. Çünkü okura sonsuz bir ifade özgürlüğü fırsatı sunar, kelimelerin kalıplarından kurtarır ve metne bağlı kalma zorunluluğunu ortadan kaldırır (Atasagun, 2022, s.12). Ayrıca dilin bir sınırı vardır ancak görsel dil sınırsızdır (Parsa, 2007, s. 111). Görsel dil resimlerin ve illüstrasyonların kelimeler gibi okunmasıyla ortaya çıkar (Gemalmayan, 2011, s. 539).

Sessiz kitapların hitap ettiği belli bir kitle yoktur. Herkes sessiz kitap okuyabilir. Her yaştan okuyucu, dil gelişimini henüz tamamlamamış, okuma yazma bilmeyen çocuklar sessiz kitapları kolaylıkla okuyabilir. Okurken çok hızlı bir şekilde görsellere bakıp sayfaları çevirebilir ancak burada önemli olan görsel öğeleri incelemek, görsel unsurlar ve sayfalar arasında bağlantı kurmak, karakterlerin duygu-düşüncelerini anlamak, dolayısıyla yavaş yavaş okumaktır. Hızlıca bakıp geçilen sessiz kitaplar varoluş amacına hizmet edemeyecektir. Sanılanın aksine, karmaşık ve belirsiz bir edebiyat türüdür ve bu karmaşık yapısı sayesinde çocukların okuma, anlama, öğrenme, iletişim kurma, kendini başkasının yerine koyma gibi birçok beceri alanında olumlu bir gelişim göstermelerine yardımcı olur (Ciecierski vd. 2017).

İçinde bulunduğumuz teknoloji ve iletişim çağında dijital araçların yaygın kullanımı nedeniyle kişilerin görsel okuryazarlık becerilerine sahip olması ve bu becerileri geliştirmesi bir ihtiyaç olarak karşımıza çıkmaktadır. Sessiz kitaplar da son yıllarda özellikle çocukların görsel okuma-yazma becerilerinin gelişmesine sağlayan bir tür olarak adından söz ettirmeye başlamıştır. Marcelle Terrusi sessiz kitapların okuyuculara görsel okuma tecrübesi

kazandırdığından bahsetmiştir (Bayraktar, 2022, s.29). Sessiz kitaplar birden çok bakış açısıyla yeni hikayelere kapı açma fırsatı sunduğu için edebi eserler arasında en güzel sanat türlerinden biri olarak görülmektedir (Ciecierski vd., 2017, 126). Olaylar sıralı anlatımlar şeklinde görsellerle birbirlerine bağlanır ve çocuğa ya da okuyucuya görsellerle hikayeyi eşleştirmesi için bir fırsat sunar. Böylece çocukların hayal dünyaları ve üretme becerileri gelişir. Rolton (2001), sessiz kitapların okuyucuya tek katkısının yaratıcılık ve hayal dünyasını geliştirmek olmadığını ifade eder ve dilden bağımsız bir şekilde okunabiliyor olmasının büyük bir avantaj olduğunu söyler. Ailede ya da toplumda hangi dil konuşulursa konuşulsun, çocuk hangi ırktan olursa olsun sessiz kitabı okuyup anlayabilir. Henüz dil gelişiminin tamamlanmadığı küçük yaşlarda bile imgelerle düşünen çocuk, kitapta gördüğü görsellerle yaşadığı çevrede gördükleri arasında etkileşim kurarak yeni bir anlamlandırma süreci yaşar (Özel, 2002, s.38) . Dil gelişimiyle birlikte görsel okuma yapan çocuk yaşadığı çevrede edindiği deneyimleri kitap karakterleri üzerinden anlatır, diyaloglar kurarak kendi hikayesini anlatır. Sessiz kitaplardaki görsellerin açık uçlu olması çocuğun her defasında yeni diyaloglar oluşturmaya fırsat sağlar.

Arizpe (2014) sessiz kitaplar okunurken tam anlamıyla verim alabilmek için dikkat edilmesi gereken hususları belirtmiştir. Örneğin, kurguda yer alan karakterlerin duygu ve düşüncelerini anlamak, görsel anlatıya kulak vermek, sessiz kitapların doğasında yer alan belirsizliği kabul ederek ucu açık olmasını tolere etmek, ulaşılan sonuçlara dair varsayımları detaylandırmak gibi önerilerde bulunmuştur. Lindauer (1988) ise eğitimcilere ve ebeveynlere bazı önerilerde bulunarak sessiz kitap okuması sırasında nelere dikkat edeceklerini ifade etmiş ve öğretmenin yönlendirici bir rol üstlenmemesi gerektiğini, çocuğun kullandığı sözel dil hatalarının sürekli düzeltilmemesini, çocuklara görsellerde fark etmesi gerekenler hakkında önerilerde bulunulmamasını tavsiye etmiştir. Sessiz kitap okumaları sırasında eğitimci ya da ebeveynlerin sürekli müdahale eden bir tavır takınmalarının çocuğun kitaplarla olan bağına zedeleyebileceği gibi özgüven ve iletişim becerilerine de zarar verebilmektedir. Büyükköse (2020) çocuğun kendini çekinmeden ifade edebileceği bir ortamda sessiz kitaplardaki resimlere bakarak hikaye üretmesinin, onun özgüven ve başarıya duygusunu artıracığına işaret etmiştir.

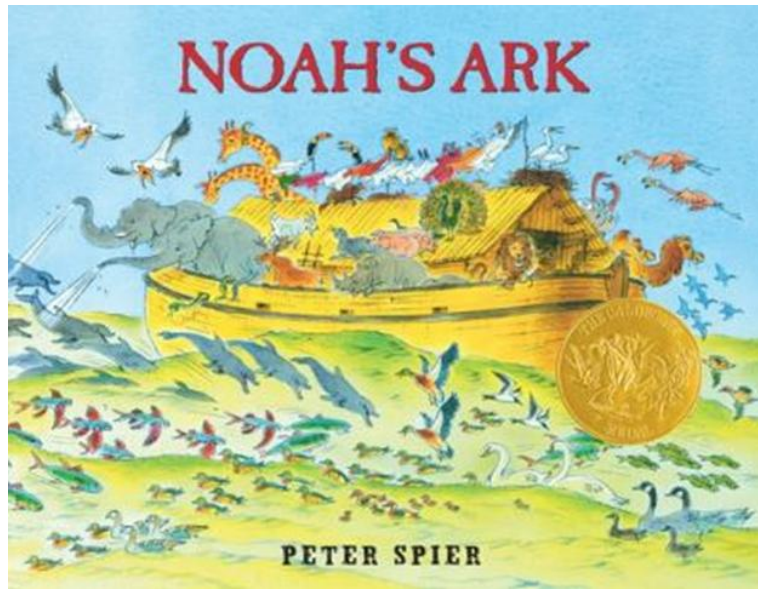
Resimli çocuk kitaplarıyla sözsüz kitaplar arasında bazı farklılıklar vardır. Resimli kitaplarda resimlere eşlik eden kelime ve cümleler vardır. Bu nedenle yazıldığı dilin haricinde farklı dil konuşan çocukların anlayabilmesi için mutlaka çeviri yapılması

gerekmektedir. Ancak sessiz kitaplarda çevrilmesi gereken tek şey kitabın adıdır. Farklı ülkeden farklı bir dili konuşan bir çocuk bile görsel okuma sayesinde kendi hikayesini oluşturabilir. Böylece sessiz kitaplar resimli kitaplara göre çok daha evrenseldir. Resimli kitaplardaki görsellerin temel amacı hikayeyi anlaşılır kılmak ve somutlaştırmaktır. Ancak sessiz kitaplarda asıl unsur görsellerdir, metin de görseldir, verilmek istenen tüm mesaj resimler aracılığıyla iletilir. Resimli kitaplarda yazar ve tasarımcı ortak hareket etmelidir. Görsellerin metinle bağlantılı olması gerekir. Okuyucu yazar ve tasarımcının hazır bir şekilde sunduğu metni ve resimleri sadece alıcı konumundadır. Ancak sessiz kitaplarda tasarımcı tarafından oluşturulan görseller ancak okuyucunun yorumlamasıyla hikayeye dönüşür. Bu yüzden sessiz kitaplarda okuyucu, resimli kitaplara göre daha aktif bir şekilde okuma eylemine dahil olur. Resimli çocuk kitaplarını okuyabilmek için okuma- yazma bilmek gerekir. Okuma yazmayan bilmeyen çocuklara ebeveynleri ya da bir başkası tarafından okunmalıdır. Ancak sessiz kitabı okumak için okuma- yazma bilme zorunluluğu yoktur. Resimli kitaplarda olay örgüsü, kahramanların adı, zaman, mekan gibi unsurlar yazar tarafından oluşturulmuştur. Ancak sessiz kitaplarda bu gibi unsurlar tamamen okuyucunun görsel okuma, hayal gücü ve deneyimlerine bağlıdır. Hatta bu özelliği sayesinde sessiz kitabı okuyan kişinin psikolojik durumu hakkında da ipucu verebilir (Bayraktar, 2022, s. 41).

Kitaplarda resimlerin kullanılması ilk çağlardan beri çeşitli amaçlar taşımıştır. Metinlerin daha ilgi çekici hale getirilmesi, somutlaştırılması, metni daha anlaşılır kılmak, okuyucunun ilgili çekmek ve metni daha zevkli hale getirmek bu amaçlardan bazılarıdır. Resim kullanımının bir diğer amacı da okuma-yazma bilmeyen kişilere resimler aracılığıyla hitap etmektir (Elbir, 2020, s.59). Bu amaçla Mısır’da papirüslerde metinleri süslemek ya da dinsel metinleri anlatmak için resimlerin kullanıldığı görülmektedir. Parşömen kullanımıyla resim tekniği daha da ilerlemiş olsa da kitapların el yazısıyla çoğaltılıyor olması resimlerin orijinalinden farklı olarak ortaya çıkmasına, çeşitli değişikliklerin yaşanmasına neden olmuştur. Artık matbaanın icadı ve yaygın kullanımı kitap basımı ve çoğaltılmasında çok büyük kolaylık sağlamış; resimler de değişiklikliğe uğramadan çoğaltılır hale gelmiştir. 1461 yılında gelindiğinde Albrecht Pfister tarafından ilk illüstratif kitap basılmıştır (Kınık, 2012, s.10). Ancak metni ve görselleri aynı anda basamamış, illüstrasyonun geleceği yerleri sonradan tahta baskısıyla basarak kitabı tamamlamıştır. 1462 yılında görsel ve metni aynı anda basmayı başaran Pfister, Ulrich Boner’in yazdığı ‘ Der Edelstein’ isimli kitabı basmıştır. Bu kitap matbaada basılan ilk resimli kitap özelliği taşımaktadır. 18. yy’da taş baskının kullanımı, 19. yy’da “foto oyma baskı” ve “fotolitografi” teknikleri, 20.yy’da ofset

baskı teknikleri kitap basımı konusunda ilerlemelerin yaşanmasına yol açmıştır. Daha kaliteli ve hızlı baskılar alınması, resimli kitapların yayınlanması gibi gelişmeler insanların artık çocukları için de kitap almasına sebep olmuştur. Çocuk kitaplarına olan ilginin artmasıyla yeni hikayeler ve resimli kitaplar oluşturacak sanatçı ve yazarlar ortaya çıkmaya başlamıştır. 1880- 1920 yılları Avrupa ve Amerika’da illüstrasyonlar açısından ‘Altın Çağ’ olarak isimlendirilmektedir (Elbir, 2020, s. 68).

Amerika Birleşik Devletlerinde ilk sözsüz resimli kitap 1932 yılında Ruth Carroll’ın ‘*What Whiskers Did*’ adlı eseridir. Bu eser kömür kalemiyle çizilmiş olup İskoç Teriye cinsi bir köpeğin tavşan ailesiyle arkadaş olmasının hikayesini anlatır. Ancak ilginç bir şekilde sonraki otuz yıl boyunca Amerika’da hiçbir sessiz kitap yayınlanmamıştır. 1962’de Tomi Engerer ‘*Snail, Where Are You?*’, 1974’te ise Tana Hoban, ‘*Circles, Triangles and Squares*’ isimli eserleri ortaya koymuşlardır. Lynd Ward 1920 ve 30’lu yıllarda yetişkinler için bir dizi sözsüz kitap yayınlamıştır. Çocuklar için sadece bir tane sessiz kitap yayınlamış (The Silver Pony, 1973) olmasına rağmen çocuk kitabı illüstratörü olmak kariyerinde önemli bir yer kaplamıştır. Tarih 1978’i gösterdiğinde Peter Spier tarafından yayınlanan ‘*Noah’s Ark*’ adlı sessiz kitap, Caldecott Madalyasını alan ilk sessiz kitap olarak tarihe geçmiştir (Şekil 3.3).

Şekil 2.3. Caldecott Ödülü alan ilk sessiz kitap (Spier, 1978).

1978’de Lathrop’un ardından günümüze kadar beş sessiz kitap daha Caldecott Madalyası kazanmıştır; David Wiesner’ın *Tuesday* (1991) ve *Flotsam* (2006) adlı eserleri,

Jerry Pinkney'nin *The Lion and the Mouse* (2009), Chris Raschka'nın *A Ball for Daisy* (2011) ve Matthew Cordell'in *Wolf in the Snow* (2017) adlı eserleri prestijli Caldecott Madalyası kazanmışlardır. Son sekiz yıl içinde ödülü kazanan hiçbir sessiz kitap olmamıştır. Caldecott Onur Ödülüne layık görülen ilk sessiz kitaplar ise 1980 yılında yayınlanan iki eserdir; Molly Bang'ın *The Grey Lady and the Strawberry Snatcher* ve Donald Crews 'ın eseri *Truck*. Benzer şekilde günümüze kadar dokuz kitap daha Caldecott Onur Ödülüne layık görülmüştür. 1989 yılında David Wiesner'in *Free Fall*, 1995 yılında Eric Rohmann tarafından yayınlanan *Time Flies*, 1996'da Stephen T. Jonhson'ın yayınladığı *Alphabet City*, 1997'de David Pelletier'in *The Graphic Alphabet* adlı eseri, 2000 yılında David Wiesner'in *Sector 7* adlı eseri, 2005'te Barbara Lehman'ın *The Red Book'u*, 2014'te David Wiesner'in *Mr. Wuffles!* adlı eseri ve aynı yıl Molly Idle'in *Flora and The Flamingo*, Aaron Becker'in *Journey* adlı eserleri Caldecott Onur Ödülü kazanmışlardır. 2015'de Marla Frazee'nin *The Farmer and the Clown*, 2017 yılında ise Carson Ellis'in *Du İz Tak?* isimli sessiz kitapları onur ödülüne layık görülmüşlerdir. Caldecott Ödüllerinin verilmeye başlandığı 1938 yılından itibaren günümüze kadar 6 sessiz kitap Caldecott Madalyası, 11 sessiz kitap Caldecott Onur Ödülüne layık görülmüştür. Matthew Cordell'in 2017 yılında yayınlanan *Wolf in the Snow* adlı eseri Caldecott Madalyası alan son sessiz kitaptır. 2018 yılından günümüze kadar geçen 6 yılda bu ödülü alan sessiz kitap yoktur.

Ülkemizde sessiz kitapların adını son zamanlarda duyurmaya başladığı ve hem eğitimciler hem yazar ve sanatçıların ilgisini çektiği söylenebilir. Dünyada çocuk edebiyatı alanında üretilen ilk eserler 17. yüzyıla aitken, ülkemizde ilk kez 1840'lı yıllarda yani 19. yy'da Tanzimat Döneminde, çocuk edebiyatı kavramı kullanılmıştır (Arıcı, 2023, s. 15). Sessiz kitaplar ise çok daha sonralarda ülkemizde adından söz ettirmeye başlamıştır. Diğer ülkelerle kıyaslandığında Türk yazar ve sanatçılar tarafından oluşturulan sessiz kitaplar yok denecek kadar azdır. Türkiye'de 2006 yılında Behiç Ak tarafından tasarlanan 'Bir Doğum Günü', 2012 yılında Engin Öztekin'in 'Gezgin Kedi', 2016'da F. Alara Akgün tarafından illüstrasyonu yapılan 'Pi'nin Dünyası' isimli kitaplar ilk sessiz kitaplar örnekleri olarak düşünülmektedir (Haybat, 2024, s.78) Buna rağmen çeşitli yayınevleri sessiz kitapların ülkemizde yayınlanması açısından önemli bir yere sahiptir. Redhouse Kidz, Meav Yayıncılık, Kuraldışı Yayınları, Teleskop Popüler Bilim Pırıltı Yayıncılık, Desen Yayınları, Ketebe Yayıncılık, Tudem Yayıncılık sessiz kitaplara ilgi göstermektedir. Ülkemizde basılan ilk sessiz kitap Meav Yayıncılık tarafından basılan Suzy Lee'nin *Dalga* isimli kitabıdır (Atasagun, 2022, s. 14).

2.1.2. Sessiz Kitapların Çocuk Edebiyatındaki Önemi

Çocuk edebiyatı, hangi türden (resimli, sessiz, etkileşimli vb.) olursa olsun çocukların gelişiminde büyük bir öneme sahiptir. Birey dünyaya geldiği ilk andan itibaren, görme, işitme, dokunma, tat ve koku alma duyuları sayesinde etraftan gelen uyaranları fark etmeye başlamakta ve çeşitli şekillerde bu uyaranlara tepki vermektedir. Büyüdükçe sesler çıkarmakta, iletişim kurmakta ve merak, keşfetme gibi duygular sayesinde yaşadığı çevreyle etkileşime girmektedir. Erikson'un Psikososyal Gelişim Kuramına göre çocuk 0-1 yaş aralığında güvene karşı güvensizlik, 1-3 yaş aralığında bağımsızlığa karşı kuşku ve utanç, 3-6 yaşında ise girişkenliğe karşı suçluluk gibi büyüme dönemlerinden geçerek bulunduğu yaş grubuna göre çeşitli krizler yaşamaktadır (Akova, t.y.). Bu krizleri ne kadar başarılı bir şekilde atlatırsa kişilik gelişimi de o doğrultuda başarılı olmaktadır. Çocuğun gelişim sürecinde sosyoekonomik düzey, cinsiyet, yaşanan çevre gibi faktörler önemli unsurlar olarak karşımıza çıksa da çocuğun bulunduğu ortamdaki dil ve iletişimin çok daha büyük bir etkisi olduğu kaçınılmazdır (Takıl, 2023, s.256). Ayrıca çocukların etrafındaki kişilerin, ebeveynlerin, arkadaşların davranış ve tepkilerini gözlemleyerek taklit yoluyla model alarak öğrendikleri bilinmektedir. Kitaplar tam da bu noktada çocukların kişilik gelişimine etki etmektedir. Kitaptaki karakterle özdeşim kuran çocuk, kitaptaki kahramanları model almakta, onların duygu, düşünce ve davranışlarından etkilenmektedir. Kitabın konusuna göre doğayı, yardımlaşma, hoşgörü gibi birçok değeri, merhamet ve duyarlılık gibi birçok duyguyu kitaplar sayesinde anlayabilirler. Küçük yaşlardan itibaren 'farkında' olarak büyüyen çocuklar buna göre sosyal ve duygusal deneyimler yaşamakta, kişiliğini şekillendirmektedir.

Çocuk edebiyatının, çocuk gelişimine katkısı yalnızca kişilik gelişimiyle sınırlandırılmamalıdır. Çocuğun dil ve iletişim becerilerini içeren sosyal gelişimine; anlama, düşünme, çıkarımda bulunma gibi bilişsel gelişimine; kendinin ve başkalarının duygularını keşfetme ve anlama becerisi olan duygusal gelişiminde de büyük bir öneme sahiptir. Birey doğuştan getirdiği kişilik özellikleri ve sonradan edindiği bu gelişim süreçleri sayesinde toplumsal uyum becerileri edinmektedir. Toplum kendi değer, davranış kalıpları ve inançlarını yeni kuşaklara kazandırarak, onların sorumluluk almasını ve toplum için faydalı bireyler olmalarını sağlar (Uslu, 2019, s. 241). Bu nedenle çocuk kitapları, içeriğine, hedef kitleye uygunluğuna, ele aldığı konuya göre çocuğun toplumsallaşmasında önemli bir role sahiptir.

Sessiz sinemanın en ünlü ismi Charlie Chaplin, sesli konuşma olmadan yalnızca jest ve mimikleri kullanarak, farklı dil konuşanlarla hatta dil bilmeyenlerle bile iletişim kurulabileceğini vurgulamıştır (Elbir, 2020, s.95). Anlatımı dilin kalıplarına sokmadan daha geniş kitlelere ulaşılabilceğini ifade etmiş ve yıllar öncesinden sessiz kitapların önemine de adeta göz kırpmıştır. Ülkemizde örneklerine az rastlanması sebebiyle; ebeveynlerin, eğitimcilerin ve yayınevlerinin sessiz kitapların önemine dair bilinçlendirilmesi, gelecek kuşaklara dolayısıyla topluma büyük bir katkı sağlayacaktır.

2.1.3. Caldecott Madalyası: Tanım, Tarihçe ve Önemi

1930'lu yıllarda Frederic G. Melcher'in girişimleriyle ortaya çıkan, Rene Paul Chambellan tarafından tasarlanan Caldecott Madalyası, on dokuzuncu yüzyıl İngiliz illüstratörü ve 'resimli kitabın babası' olarak bilinen Randolph Caldecott'un onuruna adlandırılmıştır. Amerikan Kütüphane Derneği (ALA)'nin Çocuklara Kütüphane Hizmetleri Bölümü tarafından her yıl çocuklar için en seçkin Amerikan resimli kitabının sanatçısına verilir. İlk ödülü 1938 yılında Dorothy P. Lathrop, 'Animals Of The Bible' kitabıyla kazanmıştır.

Randolph Caldecott, Kate Greenaway ve Walter Crane ile birlikte 19. Yüzyılda İngiltere'nin en etkili çocuk illüstratörlerinden biridir. Caldecott roman, şiir, çocuklar için çeşitli resimli kitaplar, kurgu ve masallar resimleyen, resimli kitap alanında ilk modern eserleri veren bir sanatçıdır (Kamalı, 2022, s.27). Randolph Caldecott, 22 Mart 1846'da İngiltere'de doğmuştur. Küçük yaşlarda sağlığıyla ilgili birtakım sorunlar yaşayan Caldecott'un sanata olan ilgisi ve yeteneği kalem tutmaya başladı anlarda yaptığı çizimlerle ortaya çıkmıştır. Sanat okuluna gitse de babası sanatçı olmasını istemediği için memur olmuş fakat memurluk yaptığı yıllarda bile masa başında insan figürleri çizmeye devam etmiştir. 1861 yılında ilk eseri yayınlanmıştır; Quenn Demiryolu Otel'de çıkan yangınla ilgili bir çizimdir (Lee, 2009, s.150). Londra'ya taşındıktan sonra çeşitli gazete ve dergilerde eserlerini yayınlama fırsatı buldu. 1873 yılında ilk kez Amerika'da bir dergide eserleri yayınlandı. Böylece hem İngiltere hem Amerika'daki dergi ve gazetelerde çok sayıda çizim yayınlama fırsatı elde etmiştir. 1875-1885 yılları onun yeteneğiyle dikkat çekmeyi başardığı, başarılı bir illüstratör olarak adından bahsettirdiği yıllardır. 1876 yılında Kraliyet Akademisine resmi asılmıştır. 1886 yılında ise hayatını kaybetmiştir. Caldecott yalnızca

İngiltere ve Amerika’da değil, tüm dünyada çocuklar için yaptığı resimli kitaplarla saygıyla anılan bir sanatçı olarak hatırlanmaktadır. Pek çok yazar için resimler yapan sanatçının hayranları arasında Van Gogh ve Gaugin gibi isimler de yer almaktadır (Kamalı, 2022, s.28). Caldecott’un yaşama sevinci ve doğal mizah anlayışı eserlerinde kendini belli etmiştir. Çocuklar için yaptığı eserlerde hikayeyi tamamlayan bir canlılık, hem bir aksiyon duygusu hem de mizah anlayışı yer almaktadır. Resimlerinde genellikle kırsal hayatın yansımaları, etkili kompozisyonla yoğrulmuş pastoral öğeler ve çeşitli hayvan figürleri yer almaktadır (Lee, 2009, s. 154). Kitaplarında metin ve resimler birbirleriyle bağlantılı ve uyumlu bir şekilde bütünleşmiştir.

1921 yılında yine Frederic G. Melcher tarafından çocuk edebiyatı alanında Amerika’ya en seçkin katkıda bulunan yazara ‘Newbery Ödülü’ verilmesi önerilmiş ve 1922 yılından itibaren her yıl verilmeye başlanmıştır. Ancak yıllar içinde birçok kişi sadece yazarların değil çocuk edebiyatı alanında resimli kitap oluşturan sanatçıların da bir ödülü hak ettiğini düşünmeye ve dile getirmeye başlamıştır. Bu yıllarda resimli çocuk kitapları ayrı bir sanat dalı olarak görülmeye başlamış ve savunuculuk faaliyetleriyle beraber yeni eserler de hızla kütüphanelerde yer almaya başlamıştır. 1937 yılına gelindiğinde Frederic G. Melcher Amerika Kütüphane Derneği Çocuk Kütüphane Hizmetleri Bölüm Başkanı Muriel Gilbert’a çocuk edebiyatı alanında ikinci bir madalya verilmesi ve madalyanın isminin Caldecott Madalyası olması önerisinde bulunmuştur. Aynı yıl New York’ta düzenlenen Amerika Kütüphane Derneğinin kongresinde Melcher’in yaptığı teklif kongrenin ana gündemi olarak sunulmuş ve yazılı bir anlaşmayla yeni madalyanın isminin Caldecott Madalyası olması, madalyanın her yıl bir önceki yıl Amerika Birleşik Devletlerinde yayınlanan en seçkin ‘Çocuk Kitabı Sanatçısına’ verilmesi kararlaştırılmıştır. Anlaşmada madalya verilecek kitapları seçecek komite ve jüri üyeleri de belirlenmiş Newbery Madalyası Komite üyelerinin jüri olarak görev yapmasına karar verilmiştir. 1977-78 yıllarında birtakım değişiklikler yapılarak komitelerin ayrılmasına ve önceki yıl yayınlanan eserin her iki madalya için de aday gösterilebileceğine karar verilmiştir. Newbery ve Caldecott madalyalarının verilmeye başlandığı yıllardan itibaren komiteler dikkate değer kitapları belirtmekte ve bu kitaplara Newbery ve Caldecott ‘ikincileri’ ismi verilmekteydi. 1971 yılından itibaren ‘ikinciler’ terimi yerine ‘onur kitapları’ ismi verilerek geriye dönük hale getirilerek tüm eski ikinciler ‘Onur Kitapları’ olarak isimlendirilmiştir (Randolph Caldecott Madalyası, t.y., ALA).

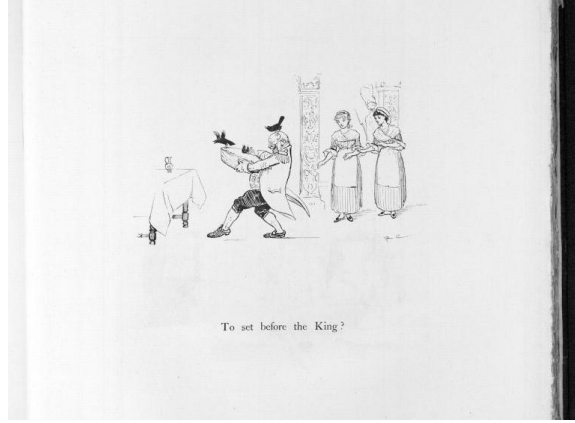
Şekil 2.4. Caldecott Madalyası (Amerikan Kütüphane Derneği, t.y.).

Şekil 3.4’te görülen Caldecott Madalyası 3.1 ons ağırlığında olup aşınmamış kiraz ağacından yapılmış bir kutu içerisinde masa veya düz bir zemin üzerinde sergilenmek üzere sunulmaktadır. 1937’de Rene Paul Chambellan tarafından tasarlanmıştır (Kamalı, 2022). “*Amerika Kütüphane Derneğinin Çocuk ve Okul Kütüphanecileri Bölümleri tarafından her yıl verilir*” yazısı yer almaktadır.

Bronz madalyanın ön yüzünde bulunan görseller Caldecott’un William Cowper’ın kitabı “The Diverting History of John Gilpin ” için yaptığı çizimlerden alınmıştır. Madalyaya ilham olan çizimde Caldecott, John Gilpin’i kaçan bir at üzerinde, çığlık atan kazlar, köpekler ve ürkmüş izleyicilerle birlikte çizmiştir (Şekil 3.5). Raldolph Caldecott’un çalışmalarında bulunan mizah, canlılık ve hareket algısının çok iyi bir yansımasıdır. Şekil 3.6.’da görüldüğü gibi Madalyanın arka tarafındaki çizim ise çok bilinen çocuk şarkısı olan “Sing a song of sixpence” için Caldecott tarafından çizilen resimlerden alınmıştır (Gettins, 2017).

Şekil 2.5. Caldecott Madalyasının ön yüzüne ilham olan çizim (Gettins, 2017).

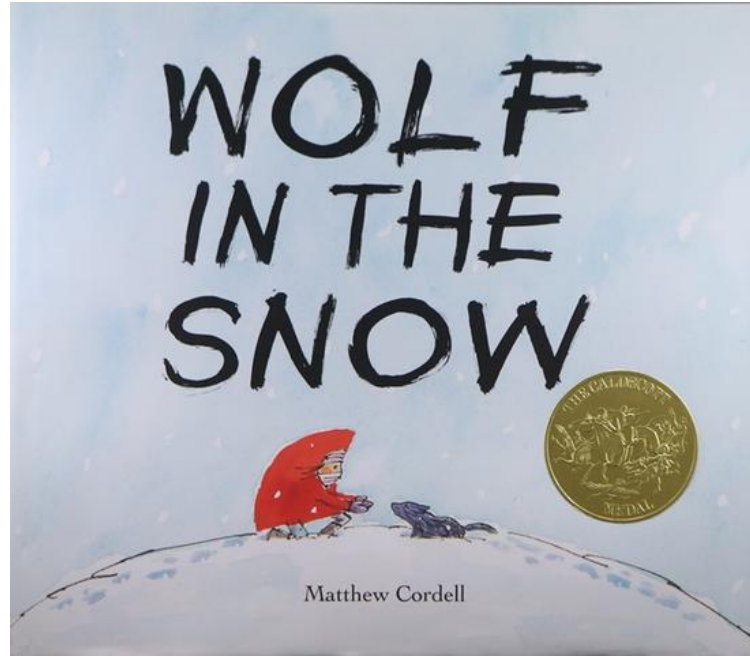

Şekil 2.6. Caldecott Madalyasının arka yüzüne ilham olan çizim (Gettins, 2017).

Amerikan Kütüphane Birliği Caldecott Madalyası şartlarını şu şekilde sıralamıştır;

- Madalya her sene, bir önceki yıl Amerika Birleşik Devletleri'nde bir Amerikan yayıncısı tarafından İngilizce olarak yayınlanan en seçkin Amerikan çocuk resimli kitabının sanatçısına verilecektir. Resimli kitabın karakterine ilişkin hiçbir sınırlama yoktur, ancak resimlerin özgün bir çalışma olması gerekir. Komite tarafından gerçekten seçkin kitap olarak belirlenenler 'Onur Kitapları' olarak adlandırılabilir.
- Ödül, Amerika Birleşik Devletleri vatandaşı veya sakini olan sanatçılarla sınırlıdır. ABD topraklarında veya ABD topluluğunda yayınlanan kitaplar ödül için uygundur.

- Komite, değerlendirmelerinde yalnızca şartlarda belirtilen şekilde ödüle uygun kitapları dikkate alacaktır.

Şekil 2.7. Caldecott Madalyası kitap kapağı basımı (Cordell, 2019).

Şekil 3.7’da görüldüğü gibi Caldecott Madalyası alan kitaplar, sonraki basımlarında kapak sayfasında madalyayla basılmaktadır. Caldecott Madalyası, çocuk kitaplarının gelişmesine ve ilerlemesine büyük bir katkı sağlamıştır. Madalya, yayınevlerine, illüstratörlere, yazarlara ve ebeveynlere en iyi çocuk kitabının hangisi olduğu konusunda tüm dünyada önemli bir standart oluşturmaktadır (Lee, 2009, s.8). Resimli kitap sanatçılarına enerji ve motivasyon kaynağı olarak ilham olmakta; yeni eserler ortaya koyma konusunda teşvik etmektedir. Madalya kazanan sanatçılar, sanat kariyerleri boyunca çeşitli teknikler ve yöntemler geliştirerek Caldecott Ödülüne öncülük etmişlerdir. Ödül, çocukların resimli kitaplarının yüzyılı aşan tarihinde önemli bir yer kapladığı gibi sonraki yüzyıllar boyunca da çocuk resimli kitaplarının gelişimine katkı sağlamaya devam edecektir.

2.2. Sessiz Kitapların Tasarımında Kullanılan Görsel İletişim Tasarım Yöntemleri

Bu bölümde görsel iletişim tasarımı kavramının tarihçesine değinildikten sonra görsel tasarımın vermek istediğı mesajı anlamlandıran ve mesaja açıklık getiren tasarım

öğelerinden bahsedilecektir. Görsel iletişim tasarım öge ve ilkeleri renk, doku, değer; kompozisyon ve perspektif; sıralı görsel ve görsel hiyerarşi olmak üzere detaylandırılacaktır.

2.2.1. Renk, Doku ve Değer Kullanımı

2.2.1.1. Nokta

Nokta önemli tasarım öğelerinden biridir. Kompozisyon içinde dinamik bir unsurdur; değişkenlik gösterebilir, uzayıp kısalabilir. Yalnız başına kullanıldığında herhangi bir boyuta ya da dinamizme sahip olmadığından hareketsizlik algısı oluşturmaktadır. Ancak bir kural çerçevesinde birleştirildiğinde çizgileri ve yüzeyleri oluşturur (Rodop, 2017). Bu etki arttıkça dinamizme dönüşmektedir. Kullanım şekline göre bir merkezi işaret edebilir ya da bir mekanda vurguyu gösterebilir, bir ritim oluşturabilir veya düz bir zeminde karmaşıklığa da işaret edebilir (Guliyeva, 2024, s.318).

Şekil 2.8. Sanatta nokta kullanımı. (Kum, 2008).

2.2.1.2. Çizgi

Çizgiler hareket eden noktalardan meydana gelen, farklı yapı, şekil ve kalınlığa sahip birimlerdir (Öztuna,2007). Çellek'e (2003) göre sanat çizgi ile başlar. Sengir ve Yücel (2016)' e göre de çizgi, sanat eserinde tasarım ilkelerinin uygulanması için bulunan temel bir öğedir. Çizgiler tasarımda bir görselin diğerlerinden ayrılmasında, fark edilebilirliğinin artmasında kullanılabilir veya yalnız çizgiler kullanılarak bir tasarım yapılabilir. Çizgiler kullanım şekline göre tasarıma durağanlık, kırılma, hareket, eğilme gibi farklı anlamlar

katabilir. Çizgilerin kalınlığı, aralığı, yönü değiştirilerek çeşitli kompozisyonlar oluşturulur (Özkartal,2009). Çizgi de nokta gibi kompozisyon içinde çeşitli formlarda bulunabilir düz-eğri, kalın- ince, sürekli- kesikli gibi.

Şekil 2.9. Sanatta çizgi kullanımı. (Vincent Van Gogh, Worn Out, 1882)

2.2.1.3. Renk

Renkler güneşten gelen ışınların kırılması sonucu ortaya çıkan yapılardır, yüzeyden gelen ışık miktarına göre belirlenmektedir. Ton ve çeşit bakımından zenginliği tasarımcılara geniş bir tasarım alanı sağlar. Renk tonu, ışığın miktarına göre oluşan rengin koyu ya da parlak şekilde kullanılmasıdır (Guliyeva, 2024, s.319). Tasarımda vurguyu belirleyebilir, bir odak noktası oluşturabilir veya arka plan yaratabilir. Bir mekânda yer alan tüm biçimler, yüzeyler renk farklılıkları ile daha iyi algılanır (Özdemir Canpolat, 2017). Renkler kullanıldığı sanat alanından bağımsız olarak insanlar üzerinde çeşitli psikolojik etkilere yol açar. Bu etkilerden bazıları kişisel bazıları geneldir. Renkler temelde ana, ara ve tarafsız (nötr) renkler olmak üzere üç gruba ayrılır. Ana renkleri kırmızı, mavi ve sarı oluştururken ara renkler bir ana renkle, yakın ikinci bir rengin karışımıyla oluşur. Sınırsız sayıda ara renk bulunmaktadır (Öztuna, 2007). Tarafsız (nötr) renkler ise beyaz, gri ve sarıdan oluşur. Renklere yönelik bir başka sınıflandırma ise sıcak renkler (kırmızı, sarı, turuncu) ve soğuk renkler (yeşil, mor, mavi) şeklindedir. Uygun yoğunlukta kullanılan sıcak renkler genellikle insanlar üzerinden canlandırıcı bir etki oluştururken, soğuk renkler daha dinlendirici etkiye

sahiptir. Ancak renklerin aşırı ve sık kullanımı okuyucu üzerinden çeşitli olumsuz etkilere de yol açabilir (Yıldız, 2024, s.22).

Bireyler renklere farklı tepkiler verir. Bu tepkilerin farklı olmasında renklerin psikolojik etkilerinin yanı sıra kişinin duygu durumu, kişilik özellikleri, eğitim düzeyi ve sosyal çevresi gibi birçok etken vardır (Özdemir, 2005, s.400). Geçmişten günümüze farklı toplumlarda renklere yüklenen farklı anlamlar bulunmakla birlikte, renklerin evrensel olarak kabul edilen anlamlarının olduğu da söylenebilir. Renk sözsüz iletişimin en doğal biçimlerinden biridir. Renge doğal olarak tepki veririz çünkü renge ilişkin belli bir kavrama ile evrimleşmişizdir (Uçar, 2019, s.103).

Şekil 2.10. Renk kullanımı. (Daugherty, 1993).

Renkler kültürden kültüre farklı anlamlar taşıyabilir. Örneğin beyaz Avrupa’da saflığın ve masumiyetin sembolü iken; Çin, Japonya gibi Uzak Doğu kültürlerinde yas ve ölümü sembolü olarak kabul edilir (Uçar, 2019). Hint kültüründe turuncunun sıkça kullanılması renklerin kültür üzerindeki etkisine örnek olabilir. Yine kırmızı da kültürlere göre farklı anlamlar içeren renklerden biridir. Asya kültüründe şans, zenginlik ve uzun ömürle bağdaştırıldığı için cenaze törenlerinde kırmızıya izin verilmezken Afrika’nın bazı bölgelerinde ölüm ile ilişkilendirilmiştir (İşler,2024).

Renklerin kültürel yönünün yanı sıra psikolojik yönü de toplumdan topluma farklılık göstermektedir. Bu hususta Uluslararası Renk-Duygu Derneği (International Color-Emotion Association Survey) farklı ülkelerden 36 araştırmacı ve 22 ana dili konuşan 30 ülkeden 4.598 katılımcı ile geniş kapsamlı bir anket yapmıştır (2020). İlk sonuçları yayımlanan araştırma

çeşitli ölçütlere göre yeniden analiz edilmesi amacıyla devam etmektedir. Araştırmanın yayımlanan ilk kısmında ise aşağıdaki sonuçlar yer almaktadır:

- Renklerin hemen hepsi bir duygu ile kolayca ilişkilendirilebilmektedir. Bu ilişkilendirme kırmızı gibi renkler için daha kolay olurken kahverengi, mor gibi renkler daha az çağrışım almıştır.
- Çoğu renk pozitif duygular ile ilişkilendirilirken kahverengi, siyah ve gri gibi koyu renklerin negatif çağrışımları olabilmektedir.
- Kırmızı renk bir grup için tutku, aşk ve arzu gibi pozitif duygular ile ilişkilendirilirken bir başka grup bu rengi tehlike, öfke ve nefret ile ilişkilendirmiştir. Yine ülkeler bazında değerlendirildiğinde kırmızı Çinli katılımcılar için neşe ve eğlencenin rengi iken Nijeryalı katılımcılar korkuyu kırmızı renk ile ilişkilendirmiştir.
- Dilleri birbirine benzeyen katılımcıların daha fazla ortak çağrışımında bulunduğu saptanmıştır.
- Coğrafi konum olarak birbirine yakın ülkelerin daha fazla ortak çağrışımı bulunmaktadır. Finlandiya, İzlanda gibi soğuk ülkelerde yaşayan katılımcılar sarıyı neşeli bir renk olarak işaretlerken ekvatora yakınlaştıkça sarıya yönelik çağrışımların değiştiği sonucu ortaya çıkmıştır. Mısır, Suudi Arabistan gibi sıcak ülkelerde sarı renk sıcaklığı ve kuraklığı çağrıştırmaktadır.
- Çalışmanın sonucunda ortak bir evrensel renk çağrışımının büyük oranda bulunmasına karşın renk algısının bölgelerle, kültür ve yaşayışla ilgili farklı sonuçlara neden olduğu bulunmuştur.

Parsa ve İşbilen (2023)'e göre de renk kavramı yer, kimlik, kültür, estetik ve psikoloji ile doğrudan bağlantılıdır. Renkleri tasarıma dahil etmek için ise renklerin bilimini, psikolojisini, anlamlarını anlamak önem taşır. Ateşin rengi olan kırmızı bir yandan tutkuyu, aşkı çağrıştırırken diğer yandan uyarı levhalarında sıklıkla kullanılması, kanın rengi olması ile alarm, tehlike, şiddet gibi çağrışımlarda bulunabilir. Kırmızı, tasarımda kullanıldığında odak noktası haline gelebilir. Siyah boşluğun, ölümün, gizemin rengidir. Tasarımda ise tipografide sık kullanılır. Türkçe'de "kara kara düşünmek", "karalar bağlamak" deyimleri siyahın hissettirdiği olumsuzluğu yansıtır niteliktedir. Dünyamızın rengi olan mavi ise gökyüzü, deniz, su gibi nesnelerle ilişkilendirildiği için genel anlamda huzurlu ve sakin bir renk olarak kabul edilir. Bunun yanı sıra koyu tonları kasvetli bir etki yaratırken açık tonları

yatıştırıcı kabul edilir (Çellek, 2003). Nitekim İngilizce’de de mavi hissetmek (feel blue) moral bozukluğuna işaret eden bir deyimdir. Doğanın rengi olan yeşil baharı, canlılığı, dinginliği yansıtırken beyaz saflık, arılık, neşe, teslimiyet ve masumiyet gibi anlamlara gelmektedir (Uçar,2019). Sarı ise genel olarak neşeyi, canlılığı temsil eder. Sıcak sarılar mutlulukla ilişkilendirilirken yeşilin yoğunlaştığı sarı ise hastalık, hüznün gibi çağrışımlar yapmaktadır (Parsa ve İşbilen,2023).

2.2.1.4 Doku

Doku, oluşturulan tasarımın yüzeyinin özellikleri olarak ifade edebilir. Doku, dokunma duyusuyla doğrudan ilişkili olmakla birlikte görsel bir yöne de sahiptir. Dokunun görsel olarak anlaşılması ışığın varlığı ile mümkün olur. Işık kaynağının yönü, şiddeti ve oluşan gölge boyu dokunun farklı şekillerde algılanmasına neden olabilir (Öngen,2001). Yüzeyde tekrar eden şekiller dokuyu oluşturur. Tekrar biçimi, kullanılan teknik ve malzeme dokunun sert, yumuşak, pürüzlü, pürüzsüz veya kaygan gibi çeşitli biçimlerde algılanmasına neden olur. Sert dokular genelde devinime ve mücadele etkisi yaratırken yumuşak dokuların yatıştırma, rahatlama gibi etkileri olduğu bilinmektedir.

Dokular, parça ile bütünün farklı şekillerdeki kompozisyonu sonucu oluşur. Temel sanat öğelerinden biri olarak kabul edilen doku, kapladığı yüzey hakkında iki ya da üç boyutlu değerlendirme yapılmasına olanak tanır. Dokular uygulandığı yüzeye anlam ve işlevsellik kazandırır (Çançat,2019).

Doğal (organik) veya gerçek dokular doğada var olan dokuların tümüdür. Belirli bir kompozisyona sahip olan nokta, çizgi, renk gibi çeşitli tasarım öğelerini bünyesinde barındıran dokular ise yapay (inorganik) dokulardır (Öztuna, 2007). Var olan tüm nesnelerin bir dokusu vardır. Bazı dokular dokunulduğunda net bir doku hissi verirken bazıları yalnızca görsel olarak da doku görünümüne sahip olabilir. Nesnenin görüntüsünden yola çıkarak doku hissi sezilebilir çünkü doku çoğu zaman bilinçaltındaki edimlerle ilgili bir deneyimdir (Pelteci,2024).

Şekil 2.11. Doğal doku örneği. Timsah derisi (depositphotos, t.y.)

Şekil 2.12. Yapay doku örneği. (Picasso, 1910).

2.2.1.5 Değer (Valör)

Değer, valör ya da ton, tasarımda kullanılan renklerin açıklık koyuluk derecesi ile ilgilidir. Değer tasarımda derinlik algısı yaratmak için kullanılabilir. Doğada formlar, değer ve renklerle bir arada sonsuz kombinasyonda bulunur. Renkten yoksun bir ortamda ise geriye yalnızca değer kalır (Bigalı, 1976,274). Değer kompozisyonda ışığın yoğunluk miktarı ile ilgilidir.

Şekil 2.13. Sanatta değer kullanımı. (Arteaga, 1650).

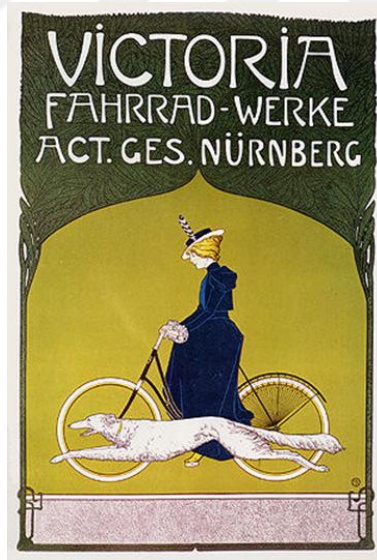
Şekil 2.14. Sanatta değer kullanımı. (David,1793).

2.2.2. Kompozisyon ve Perspektif

Kompozisyon ve perspektif sessiz kitaplarda tasarımcının vermek istediği mesajı okuyucuya ne şekilde aktaracağına dair zihninde belirlediği temel şemalardan biridir. Yazılı ve görsel sanat dallarında, edebiyat ve tasarım gibi farklı disiplinlerde karşımıza çıkan kompozisyon sanatçı ve alıcı açısından önemli bir işleve sahiptir (Candemir, 2022, s.887). Görsel tasarımda kompozisyon bir tümevarım yöntemi olarak farklı farklı öğelerin bir araya getirilerek bir bütün oluşturacak şekilde yeniden yorumlanmasıdır. Böylece tasarımcı, sessiz kitaplarda anlatmak istediği hikayeyi birbiriyle alakalı ve bir bütün halinde, okuyucuda bırakmak istediği etkiye uygun olarak çeşitli perspektifler aracılığıyla okura sunar.

2.2.2.1.Kompozisyon

Latince “bir araya koymak, birleştirmek, inşa etmek” anlamına gelen “componere” kelimesinden türetilen kompozisyon “ayrı ayrı parçaları bir araya getirerek bir bütün oluşturma biçimi ve işi” (Türk Dil Kurumu, t.y.) olarak tanımlanmaktadır. Sözcük tanımından yola çıkıldığında parça-bütün ilişkisi içerisinde ele alınan bir kavram olduğu düşünülmektedir. Candemir (2020) kompozisyonu “tasarımcıyı düşünmeye sevk ederek tasarım süreçlerine ışık tutmak” olarak tanımlamıştır. Ketenci ve Bilgili (2006)’ye göre nokta, çizgi, düzlem, hacim, renk, doku, boyut, biçim gibi tasarım öğelerinin bir araya gelerek kompozisyonu oluşturur. Karaçoban (2016), çalışmasında renklerin hareketleri, ışık ve gölgenin etkisi, ufuk çizgisi ve bakış açısı gibi tasarımı etkileyen birçok öğenin kompozisyona dahil olduğunu söylemektedir. Kompozisyonlar temelde açık kompozisyon ve kapalı kompozisyon olarak iki başlık altında incelenir. Tasarımın çalışmanın bulunduğu yüzeyde tamamlanır şekilde bulunduğu durumlarda kapalı kompozisyondan, tasarımın bulunduğu yüzeyin dışında da devam ettiği hissi verdiği durumlarda ise kapalı kompozisyondan bahsedilebilir.

Şekil 2.15. Kapalı kompozisyon örneği. (Rehm, 1900).

2.2.2.2. Perspektif

Perspektif genel tanımı ile görülen, algılanan üç boyutlu bir cismi iki boyutlu biçimde tasarlama ve çizme sürecidir. Bir cisme yaklaştıkça daha büyük algılanır, cisimden uzaklaştıkça is daha küçük ve daha az belirgin olduğunu görürüz. Perspektif ise tam bu

noktada devreye girerek gözün algıladığı cismi, algılanan şekliyle çizimlemeyi amaçlar. Onat (2010) perspektifi cisimlerin gözlerimiz ile algıladığımız biçimine dayanarak resimlendirilmesi olarak tanımlamıştır.

Perspektifi kullandığı bilinen ilk resmin 14-15.Yüzyıllarda Filippo Brunelleschi'ye ait olduğu düşünülür, Rönesans Dönemi sanatçıları perspektife hakimdirler (Op-Art,2024) fakat perspektife dair metotlar, teorik ve pratik bilgilerin bir bütünlük oluşturması 20. Yüzyılı bulmuştur (Çellek,2003).

Şekil 2.16. Perspektifi kullandığı bilinen ilk resim. (Brunelleschi, 1481)

Fakat aynı yüzyıllarda sanatta perspektifi reddeden sanatçılar ve akımlar da meydana gelmeye başlamıştır. Pablo Picasso ve kübizm akımı, Henry Matisse, Piet Mondrian gibi sanatçılar eserlerini bir perspektif yaratmadan oluşturmuşlardır (Op-Art, 2024).

Şekil 2.17. Perspektif kullanılmayan bir eser. (Picasso, 1937).

Tek Kaçışlı Perspektif

Açısal perspektif olarak da bilinen bu perspektif türünde tek bir kaçış noktası ve tek bir ufuk noktası bulunur. Cisim uzaklaştıkça cisimdeki hayali paralellerin tek bir noktada buluştuğu hissini verir. Yol, tren rayları, uzaklaşan insan görünümü çizmek için genelde tercih edilen perspektif türüdür.

Şekil 2.18. Tek kaçışlı perspektif. (Raphael, 1511)

İki Kaçışlı Perspektif

Genelde üç boyutlu cisimlerin çiziminde kullanılır. Zira üç boyutlu cisimleri tek bir nokta esas olarak çizmek oldukça zordur. İki kaçışlı perspektifte sağ ve sol yönünde iki kaçış

noktası bulunur ve çizim bu iki noktaya gidildikçe daralma hissi gösterir. Buna karşın resimde dikey uzunluklar gerçeğe yakın olarak paralelliğini korur (Artuvan,2019).

Şekil 2.19. İki kaçıslı perspektif. (Vliet, 1662)

Üç Kaçıslı Perspektif

Üç kaçıslı perspektifte iki yatay kesişme noktasının yanı sıra bir dikey uzunlukta kesişme noktası daha bulunur. Bu üçüncü kesişme noktası aynı zamanda üçüncü kaçış noktasını oluşturur (Tonguç,2023). Uzunluğun fazla olduğu cisimleri resmederken kullanılan bu perspektif türü oluşturulması en zor perspektif türüdür. Bu perspektif türü “solucan bakışı ile bir gökdelene bakmak” olarak da tanımlanabilir (21draw, 2023). Çoğunlukla üç kaybolma noktasını içerek yüksek ve alçak açılarının olduğu kuş bakışı ve solucan görünümeler elde etmek amacıyla kullanılmaktadır.

Şekil 2.20. Üç kaçıslı perspektif. (Taylor, 2010)

Atmosferik Perspektif

Atmosferik perspektif ise cisimlere atmosfer esas alınarak bakıldığında ortaya çıkacak perspektifi ifade etmek için kullanılır. Atmosferik perspektifte değişen şey cisimlerin belirginliğidir. Uzaklaşılın cisim belirsizleşir. Sanatçı bu hissi vermek için renklerden faydalanabilir. Uzak cismi resmetmek için daha soluk ve açık tonlar tercih edilir.

Şekil 2.21. Atmosferik perspektif. (Bierstadt, 1864)

2.2.3. Sıralı Görsel ve Görsel Hiyerarşi

2.2.3.1. Sıralı Görsel

Sessiz kitaplarda görsellerin doğru bir şekilde sıralanması, anlatılmak istenen konunun okuyucuya doğru bir şekilde aktarılmasını sağlamaktadır. Sıralı görsellerde süreklilik ve geçişin okuyucuyu yormadan, göz hareketlerine uygun bir şekilde sunulmasını, okuyucunun görsel bir unsurdan diğerine olağan bir akış içinde geçmesini sağlar (Yıldız, 2025, s.31). Bu açıdan sinema sanatıyla benzerlik gösterdiği düşünülebilir, sinemada filme konu olan hikaye ardışık ve anlık görüntüler halinde izleyiciye sunulmaktadır. Sessiz kitaplarda ise geçişler sinemadaki kadar hızlı olmasa da mesajlar birbirinin devamı şeklinde yer alan sıralı görseller aracılığıyla iletilir. Bu tür kitaplarda hikaye akışı ve olay örgüsü, birbirinin devamı şeklinde sıralanan görseller aracılığıyla olur. Hikayedeki değişim, tasarıma kişi, mekan, zaman, hareket, görünüş ya da olay değişimini yansıtan sıralı görseller aracılığıyla işlenir. Görsel 3.16’da görüldüğü üzere birbirini takip eden görsellerde okuyucu hikayedeki değişime göre olay örgüsü oluşturmaktadır.

Şekil 2.22. Sessiz kitaplarda sıralı görsel. (Kerascoet, 2018).

2.2.3.2 Görsel Hiyerarşi

Tasarım öğelerinin önem sırasına göre derecelendirilerek düzenlenmesine görsel hiyerarşi denir. İllustrator, okuyucunun ilgisini çekmek istediği unsuru boyut, hizalama, renk/ kontrast, vektörel öğeler, fontlar, fotoğraflar, çeşitli tekrarlar ve konumlama gibi özelliklere dikkat ederek görsel tasarımını düzenlemektedir. Böylece okuyucu bir tasarımı, görseli ya da sessiz kitabı incelerken; okuyucunun dikkati ilk önce en önemli öğeye, ardından

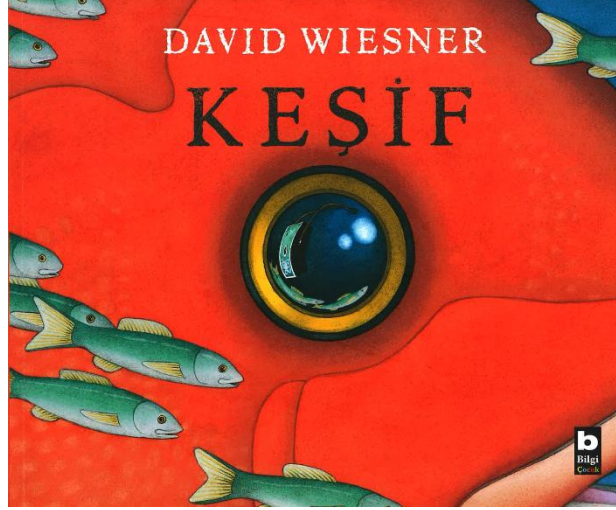
sırayla önem sırası daha az unsurlara toplanır. Böylece tasarımcı, görsel hiyerarşi sayesinde okuyucunun gözünde yön algısı oluşturur (Guliyeva, 2024, s333). Sanatçı görsel hiyerarşi ilkelerine göre tasarım oluşturur; renk, tipografi ve görseller kendi içinde birbiriyle ilişkilendirilerek okuyucunun ilk önce hangi nesneyi görmesini istiyorsa dikkatinin ilk önce o nesneye toplanmasını sağlar (Biol, 2023, s. 117) . Örneğin, büyük ve kalın yazılar daha fazla dikkat çeker. Bu nedenle başlıklar ve önemli bilgiler büyük puntıyla yazılırken, detaylar daha küçük puntıyla yazılmaktadır.

Şekil 2.23. Sessiz Kitaplarda Görsel Hiyerarşi. (GuoJing, 2024).

3. CALDECOTT MADALYASI KAZANAN SESSİZ KİTAPLARIN TASARIM ÖZELLİKLERİNİN ANALİZİ

3. 1. Keşif Kitabı (David Wiesner)

Şekil 3.1. Keşif Kitabı (Wiesner, 2021).

Keşif kitabı eline geçen eski bir denizaltı fotoğraf makinesi sonrası karakterin yaşadığı ilgi çekici deneyimleri anlatmaktadır. Karakter sahilde keşif yaparken kıyıya vuran fotoğraf makinesini görür ve hemen incelemeye başlar. İçinde bir film olduğunu fark eder ve bu fotoğrafların baskılarını alır. Karakter çıkarttırdığı fotoğraflarda daha önce hiç şahit olmadığı gizemli ve büyülü bir dünya gösterilmektedir. Robot balıklar, masal okuyan ahtapotlar, uçan balon balıkları ve daha niceleri. Karakter şaşkınlık içerisinde bu dünyayı incelerken fotoğrafların arasında dikkat çekici başka bir şeyle karşılaşır. Ellерinde başka birinin fotoğrafını tutan başka bir çocuk. Karakterin detaylı incelemelerinin sonunda bu makinenin uzun zamandır denizde dolaştığı ve farklı kişiler tarafından da keşfedildiğini fark edilmektedir. Kendisi de bu hikayenin bir parçası olmaya karar verir ve son fotoğrafı eline alıp bir fotoğraf da kendisi çeker. Sonrasında makineyi ve fotoğrafları tekrar geldiği yere uğurlar. Böylece fotoğraf makinesinin yolculuğu yeniden başlar. Ta ki yeni bir kıyıda yeni biri onu keşfedene kadar. 2007 yılında Caldecott Madalyası kazanan bu kitap görsel iletişim tasarım öğeleri açısından oldukça etkileyici bir çalışmadır. Çizgi, renk, doku, mekan, hareket ve vurgu gibi temel tasarım öğelerinin kullanımı, kompozisyon ve sayfa tasarımı ile sıralı görseller kelimeleri kullanmadan Wiesner'ın hikayesini anlatmasını sağlamaktadır.

3.1.1. Renk, Doku, Değer Analizi

Hiç şüphesiz renk bir tasarımda verilmek istenen mesajı anlatmada en önemli ve evrensel işlevi olan öğelerden biridir. (Yalur R., 2021.). Wiesner'ın Keşif kitabında renkleri ustalıkla kullanmakta olduğunu görmekteyiz. Sayfalar arasında bir denge oluşturmak dünyaları birbirinden ayırmak ve okuyucusunun dikkatini bir yerde toplamak için renklerin tonlarından ve zıtlıklarından yararlanmaktadır. Kitaba hakim olan genel renkler sahil temalı olan bir anlatı için maviler, turkuazlar ve doğal pastel sarı tonlardan oluşmaktadır. Fakat özellikle fantazy evrenlerini yansıtırken Wiesner renklerin kontrastlığına ve canlılığına da yer vermiştir. Kitabın en başında bizi karşılayan küçük mavi deniz canlısı ile dostane huzurlu ve yumuşak bir başlangıç yapmaktadır. Karakterin giydiği sarı tişörtü ve ortamda kullanılan ılık dolu pastel sarı alt tonlar bizlere sıcak ve mutlu bir gün yaşandığının bilgisini vermektedir.

Kitaba hakim olan pastel alt tonların yanında Wiesner dikkatleri üzerine çekmek istediği bir konu geldiğinde bu detayı çok daha canlı ve dikkat çekici canlı renklerle resmeder. Kıyıya vuran sualtı kamerasının tasviri buna en iyi örneklerdendir.

Şekil 3.2. Keşif kitabında renk kullanımı (Wiesner, 2021).

Karakterin incelediği resimlerde gördüğü yeraltı dünyasının ilk tasvirinde dikkatleri bu konu üzerine çekmek için canlı bir kırmızı ve ona zıt bir maviyi kullanır. Kahverengi tonların ağırlıklı olduğu ahtapotun kitap okuma sahnesinde olgun bir ahtapotun evinde yaşadığımız hissini alabiliriz (Ambrose ve Harris, 2020). Ahtapot ise huzur ve bilgelikle

ilişkilendirilen mavi renkte tasvir edilmiştir. Burada Wiesner gerçeklikten uzaklaşarak bir denizaltı fantasyası oluşturmaya başladığının mesajını verir ve ilerleyen sayfalarda da buna bağlı olarak fantastik bir yeraltı dünyasını keşfe çıkar.

Şekil 3.3. Keşif kitabında renk kullanımı (Wiesner, 2021).

Wiesner daha sonraki sayfalarda ise bir süreci anlatmanın en iyi gösterimini yine renkleri kullanarak tasarlamıştır. Karakterin sualtı kamerasının çok eski zamanlardan beri serüvenine devam ettiğini keşfetme sahnesi zaman ve rengin imgesi kullanılarak vermiştir. En son çekilen fotoğraflar oldukça canlı ve renkli iken geçmişe doğru gidildikçe renkler soluklaşır sepya ve siyah beyaz fotoğraflara dönüşür. En son kamera tekrar okyanusa döndüğünde bizleri yine zıt renklerin keşfedilmeyi bekleyen dikkat çekici sahneler karşılar. Bir sonraki durağında yine dingin sarı ve mavi tonlarıyla buna zıt yeşil tişörtlü bir kız beklemektedir.

Şekil 3.4. Keşif kitabında renk kullanımı (Wiesner, 2021).

Wiesner’ın Keşif kitabına bakıldığında en çok dikkat çeken tasarım unsurlarından biri de doku ve değer tasarımlarıyla okuyucusunu odaklamak istediği noktaya doğrudan gelmesini sağlamaktır. Keşif kitabında arka planların tamamı çok daha sade ve detaysız çizilirken tasarımcının görmemizi istediği her parça oldukça detaylı ele alınmıştır. Kitabın ikinci ve üçüncü sayfasında tasarımcı başrol karakterini bizlere tanıtabilmek için oldukça detaylı bir çizim gerçekleştirmiştir. Bu iki sayfa incelendiğinde bizlere başrol karakterinin meraklı incelemeyi ve keşfetmeyi seven bir çocuk olduğu bilgisi verilmektedir. Sayfanın sol kısmında yer alan dürbün, mikroskop, kürek, file oldukça detayla işlenmiş ön plana alınarak kurgulanmıştır. Sayfanın sağ tarafında ise sakin bir zeminde karakterimizi elindeki deniz canlısını merceklerle incelediği bir sahne bulunmaktadır.

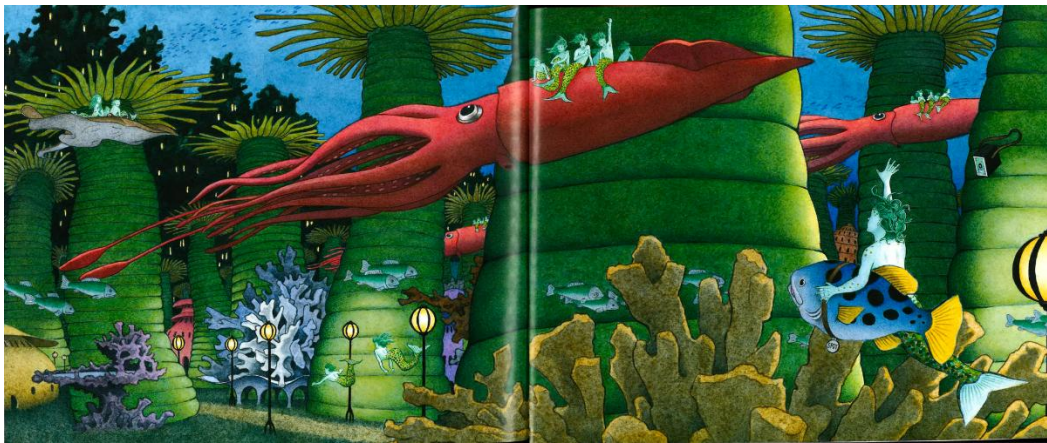

Şekil 3.5. Keşif kitabında değer ve doku tasarımı (Wiesner, 2021).

Bu sahnede karakterimizin kendisi ve elinde tuttuğu canlı detaylı bir biçimde verilmekle kalmamış karakterimizin yine kişiliğine yönelik yorum yapmamızı sağlamak için sayfanın sol alt köşesine oldukça detayla işlenmiş bir sandık ve içerisinde bulunanlara dair bir çizim eklenmiştir. Bu detaylar verilirken ışığın geldiği alana göre ton değerleri de verilerek kitabın dokusuna katkı sağlamıştır. Wiesner'ın bizleri fantastik bir evrene davet ettiği ileriki sayfalarda ise her konunun incelikle işlenip okurlarına inceleyecek ve keşfedecek yeni bir dünya, anlatacak bir hikaye sunduğunu görmek mümkündür. Yine aynı şekilde kitapta karakterin keşfettiği fotoğraflar arasında en eski olan görselin doku ve değer detayları düşükken günümüz fotoğraflarına geldikçe bu detayların çok daha fazla görüldüğü dikkat çekmektedir. Bu sayede Wiesner okurlarını eski bir fotoğrafla yeni bir fotoğrafın farkını gözlemlemeye çağırmaktadır.

3.1.2. Kompozisyon ve Perspektif

Keşif kitabının kompozisyon ve perspektif kullanımı açısından oldukça etkileyici örnekleri olan bir çalışmadır. Kitabın başlangıcında etkileyici bir kompozisyon karşılar. Bir deniz canlısının kocaman bir görüntüsü resmedilmiştir ve perspektif etkisi ile onu inceleyen karakterin yalnızca gözünü bulanık bir biçimde görürüz. Sonraki sayfalarda Wiesner sık sık panoramik çizimlere yer vermiştir. Özellikle tarihten gelen fotoğraf makinasının topladığı hikayelerin çoğu bu perspektif kullanılarak verilmiştir. Böylece okuyucuya incelenecek kocaman alanlar sağlanmıştır.

Şekil 3.6. Keşif kitabında kompozisyon (Wiesner, 2021)

Aynı zamanda solucan bakış açısı kullanılarak çizilmiş olan sahne suya batıp çıkmakta olan kameraya yansıyan görüntüleri betimlemek için kullanılan bir açı olarak tercih edilmiştir. Sayfada kameranın önüne geçen kocaman su damlaları arkada kameradan uzaklaşmakta olan balon balığının uçuş görüntüsü hikayeye dinamizm ve hareketlilik katmaktadır. Özellikle yazarın sıklıkla başvurduğu yakın çekimler okurunun belli konulara odaklanmaya yardımcı olmak için özenle tasarlandığı görülmektedir. Karakterin eline fotoğraf makinasını aldığı anda kullanılan yakın çekim açıları, baskılarını aldığı fotoğrafları incelediğinde karakterin tepkisini göstermek için kullanılan yakın çekim açısı, yeraltı dünyasında tasarlanan yakın çekim açıları gibi pek çok yerde yazar okurunu belli konulara yönlendirmek için yakın çekim kompozisyonu kullanmıştır. Böylece akış devam ederken okur hikayenin önemli noktalarını geçmeden detaylı inceleyerek ederek devam etmiştir. Kitapta kullanılan perspektif ve kompozisyon hikayenin akışını durağanlaştırır ya da dinamizm katarak hikayeyi hızlandırır veya yavaşlatır. Wiesner Keşif kitabında perspektif ve kompozisyonu bir rehber olarak okuruna sunmaktadır.

Şekil 3.7. Keşif kitabı perspektif örneği (Wiesner, 2021).

3.1.3. Sıralı Görsel ve Hiyerarşi

Sessiz kitapların en önemli bileşenlerinden biri olan sıralı görsel kullanımını Keşif kitabında da büyük yer edinmektedir. Kitapta işlenen süreçlerin tamamı sıralı görseller vasıtası ile verilmiştir. Aslında çok da önemli olmayan fakat olmak zorunda olan anları, örneğin karakterin fotoğraf makinasını bulduktan sonra gidip film baskılarını alması süreci hikayenin ana merkezinde yer alacak bir konu değildir fakat bir süreçtir ve bu sürecin verilmesi sıralı görsellerle sağlanmıştır. Sayfanın tamamında sıralı görseller yerleştirilmiş, karakterin sahilden çıkıp fotoğrafçıya gidişi fotoğrafçıda geçirdiği süre ki bu sürede alt detaylarda bile zamanın geçme şekli verilmiştir. Kasiyer telefonla konuşurken arkadaki saatteki fark bekleme süreçlerini dahi bize görselle vermeyi başarmıştır. Sonrasında karakterin baskıları almak için beklediği süreç yine beklemekten sıkılmış uğraşacak bir şey arayışında olan karakteri betimlemek için sıralı görseller kullanılmıştır. Kitabın sonlarına doğru karakterin tekrar denize bıraktığı fotoğraf makinesinin geçirdiği serüven de bizlere sıralı görseller aracılığı ile anlatılmıştır. Bu sayede Wiesner hikayenin başında anlatmadığı fotoğraf makinesinin geçirdiği serüvene başka bir hikayeyi oluştururken okurun tanıklık etmesine fırsat vermiştir.

Şekil 3.8. Keşif kitabında sıralı görseller (Wiesner, 2021).

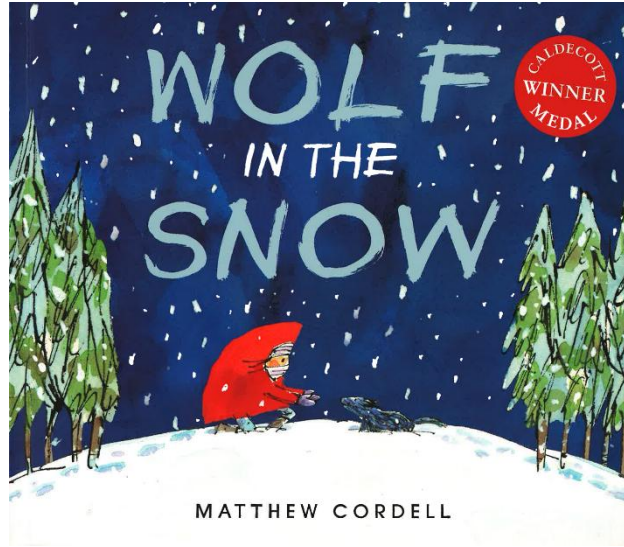
Böylece fotoğraf makinesinin sualtı dünyasında geçirdiği serüven yakaladığı olası fotoğraf okurun hayaline bırakılacak bir biçimde resmedilmiştir. Fotoğraf makinesi sıcak denizlerden soğuk denizlere gece gündüz yoluna devam ederken geçen süreç sıralı görsellerle okura aktarılmıştır. Silme bir sayfaya yerleştirilmiş tasarım okuruna durağan

halde genel bir bilgiyi inceleyerek tanımlama fırsatı verirken bir başka sayfada sıralı görseller bir araya gelerek akmakta olan bir süreç inşa etmektedir. Sıralı görseller oluşturulurken olay akışı ön planda tutulmuştur ve birbirini takip eder niteliktedir. Suyun yüzeyine yakın olan fotoğraf makinesi bir mürekkep balığının kafasına takılır ve su altına doğru hareket etmeye başlar. Bir sonraki fotoğraf bir önceki fotoğrafın devamı olacak nitelikte tasarlanmıştır. Keşif kitabında görsel hiyerarşi aslında üst kısımda da bahsettiğimiz bütün tasarım unsurlarının bir arada kullanımı ile gerçekleştirilmiştir. Görsel hiyerarşiyi yazar renk ve kontrast kullanımlarıyla, doku ve değerlerle, perspektif kullanımı ile sağlamaktadır. Okurunun odaklanmasını istediği nesneyi veya olayı seçerek ona doğru yönlendirmektedir. Tasarımlarda en dikkat çeken özelliklerden biri üç birlik kuralına sıkça yer verdiği konumlandırmalarıdır. Böylece göz akış içerisinde kendiliğinden bu nesnelere odaklanır. Ayrıca illüstrasyon tasarımında ana karakterin bakış açısını okura sunarak onun baktığı yere bakmasını sağlamıştır. Sahilde fotoğraf makinesini ilk kez gördüğünde öncelikle karaktere odaklanan göz sonrasında doğrudan fotoğraf makinesine doğru kayar. Öyle ki karakterin ayağı ve fotoğraf makinesinin üzerine dolaşan yosunlar bile bu göz takibine destek verir nitelikte tasarlanmıştır. Bunun bir diğer sebebi de tasarımda kullanılan yalınlık ve arka planla karmaşaya yer verilmemesidir. Arka plan tasarımı çok minimal düzeyde ve belli belirgin tasarlanırken okurun odaklanmasını istediği olay veya nesne çok daha net ve detaylı tasarlanmıştır.

Şekil 3.9. Keşif kitabında görsel hiyerarşi (Wiesner, 2021).

3.2.Wolf in the Snow Kitabı (Matthew Cordell)

Şekil 3.10. Wolf in the Snow kitabı (Cordell, 2019).

Matthew Cordell'in Wolf in the Snow kitabı soğuk bir kış günü okuldan çıkıp eve giderken yolları kesişen bir kurt yavrusu ile bir çocuğun hikayesini anlatmaktadır. Sürüsünden ayrılıp kaybolan korkmuş kurt yavrusu evine dönmekte olan çocukla karşılaşır ve birbirlerine yol arkadaşı olurlar. Çocuk bu yavru kurda karşı merhamet duymaktadır ve onu korumaya karar vermiştir. Yol boyunca karşılaştığı zorlu şartlarda kurt arkadaşını da yanına alarak ilerler. Ta ki minik kurdun sürüsünden büyük bir kurtla karşılaşana kadar. Karakter küçük kurdu sürüsüne bırakıp korkuyla yoluna devam etmeye çalışır fakat kar da iyiden iyiye artmaktadır. Çocuk artık daha fazla dayanamaz ve karların üzerine düşer. O esnada kurt sürüsü kızın bulunduğu yere doğru gider ve kızı kurtarmak için ulumaya başlar. Böylece zaten çocukların aramakta olan aile ona kavuşur ve sıcak yuvalarına dönerler.

3.2.1.Renk, Doku, Değer Analizi

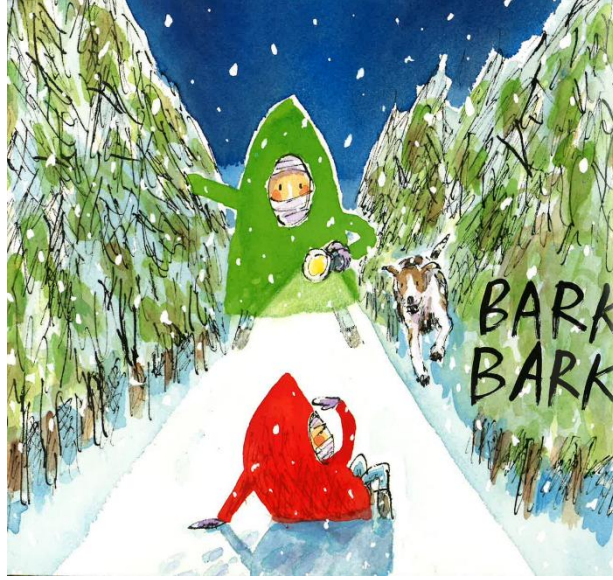
Wolf in the Snow kitabında kullanılan renkler mavi, kırmızı, yeşil ve sarı tonlarıdır. Tasarımın geneline hakim olan beyaz yoğunluğu zaten hikayenin atmosferini oluşturan kar görüntüsünü betimlemek için kullanılmıştır. Açık renk temiz zeminler üzerine yalnızca

karakterlerde bulunan dikkat çekici renkler sayesinde Cordell okurunu konunun içinde tutmayı başarmaktır. Kitabın başlangıcında hakim olan sarı tonlar sonbahardan kışa geçişin bir göstergesidir ve kar yağdıkça sarı tonlar yerini beyaza bırakır. Fakat burada yine değişmeyen bir şey vardır ki ortamla her zaman tezat oluşturarak bakışımızı üstüne çeken karakter.

Şekil 3.11. Wolf in the Snow kitabında renk kullanımı (Cordell, 2019).

Karakter kırmızı renkli bir palto ile çizilmiştir ve bu sayede dikkatleri üzerine çekmektedir. Kurtlar ise mavi ve tonları ile resmedilerek açık zemin içerisinde seçilmeyi kolaylaştırmaktadır. Cordell genel renk kullanımlarında tezatlıklara bolca yer vermiştir. Mavi zeminlerde kırmızı ve yeşil tonlamaları ile okuruna bir yol çizer. Hava kararmaya başladıkça mavinin tonlarında gözle görülür bir koyulaşma dikkat çeker. Kitapta karakterin kırmızı renk bir palto giymesi tehlikenin bir temsili olarak düşünülebilir. Karda eve gitmeye çalışan karakter bir kurtla karşılaşır ve başından zorlu bir süreç geçer. Yeşil ağaçlarla çevrili bir alanda düşer ve karşıdan yine canlı bir yeşil mont giymiş aile ferdi karşımıza çıkar ki bu da artık zorlu durumun bittiği ve güvenlik, rahatlama hissini veren bir seçim olabilir. Cordell kitabını renklere boğmadan yalnızca belli bir renk skalası belirleyerek hikayesini anlatmayı başarmıştır.

Şekil 3.12. Wolf in the Snow kitabında renk kullanımı (Cordell, 2019).

Suluboya ve mürekkep tekniği ile tasarlanmış kitapta oldukça belirgin dokulara da yer verilmektedir. Ağaçlar, zemin ve karakterlerin tasarımında en dikkat çekici unsur mürekkep kullanımıdır. Oldukça basit bir çizim tekniği ile tasarlanan kitapta mürekkep her bir parçayı birbirinden ayırarak hikayeyi detaylandırır. Bu organik çizgiler ve kar tasviri için kullanılan dokular okuyucuyu kitabın içerisindeki atmosfere çekmekte kullanılır. Özellikle yakın çizim karakter tasarımlarında bu dokular daha da belirginleşir ve boş bir zemin üzerinde Cordell bize odaklanıp incelememiz için bir alan yaratır. Ana karakterin ağzının etrafında bir atkı sarılmış, karakterin ifade aralığını sınırlamış. Yine de her duygu karakterin vücudu ve gözleriyle incelikle işlenen dokularla verilmeyi başarmıştır. Yorgunluğunu, korkularını, rahatlamasını ve cesaretini sayfalar arasında okumamız mümkündür. Özellikle kurtlarda kullanılan yoğun dokular sayesinde tehdit ve tehlike fikri bizlere fazlaca yansıtılır. Ayrıca Cordell sulu bovalarıyla soğuk günlerde ağızdan çıkan su buharını veya bulutlu bir gökyüzünün arkasında batan güneşin soluk pembesi gibi küçük detaylarla hikayesine farklı bir gerçeklik daha kazandırmıştır. Kitabın en dikkat çeken doku özelliklerinden biri de hayvanların seslerinin kitap içerisinde görselleştirme şeklidir. Uzaktan gelen sesler küçük küçük çizilirken yankılı sesler büyüterek çizilmiştir bu da hikayeye bir derinlik ve süreç etkisi katmaktadır. Kitapta bulunan yüksek kontrast değerleri sayesinde okur hikayenin içerisindeki gerilim ve aksiyonu hissedebilmektedir. Karlarla kaplı kocaman bir zemin üzerine çizilmiş kırmızı bir karakter ıssız ve tedirginlik hissini okuruna vermeyi

başarmaktadır. Kitabın ilerleyen sayfalarında lapa lapa yağan kar ile aslında kitapta yer alan dokularla da azalma meydana gelir. Kar her şeyin üstünü örtmeye başlamaktadır.

Şekil 3.13. Wolf in the Snow kitabında doku örneği (Cordell, 2019)

3.2.2. Kompozisyon ve Perspektif

Cordell'in kompozisyon seçimlerine bakıldığında genellikle iki ana karakterini (kurt ve kız) ön plana alacak biçimde tasarladığı açık kompozisyonları görülmektedir. Sayfa yapılarında renk ve doku kullanımlarıyla da birlikte oluşturduğu kompozisyonlarda ana karakterleri doğrudan dikkat çekmektedir. Doluluk boşluk oranının etkili bir biçimde kullanıldığı kitapta Cordell okurunun gözünü hep ana konuya yönlendirmeyi başarmıştır. Özellikle ritmik hareketlerden yararlanarak bir düzen oluşturmuş ve bu düzen içerisine karakterlerini yerleştirmiştir. Yine kompozisyon seçimleri sayesinde hikayenin iniş çıkışları etkili bir biçimde verilmiştir. Özellikle kurt sürüsünün yakın plan çizildiği kompozisyonda zaten tasarım olarak oldukça gerçekçi resmedilmiş kurtlar kompozisyonda ön plana çıkarıldığında, yaklaşmakta olan tehdit hissini okura yaşatmaktadır. Sayfa düzenlemesi ve kompozisyonlarını yaparken Cordell bizlere iki farklı karakterin hikayesini sıralı olarak aslında anlatmaktadır. İkili bir silme sayfada ana karakteri gösterirken bir sonraki silme sayfada kurt ve sürüsünü göstermektedir. Gerilimi artıran bu kompozisyon ve sayfa tasarımı sayesinde okur ana karakter ve kurtların yakın bir noktada buluşacaklarını anlar ve buluşma anları yaklaştıkça kompozisyon da ona göre şekil alır. Birbirine çok yakın fakat henüz

karşılaşmadıkları noktada karakterler tekli sayfalarda ortak bir kompozisyonun içine yerleştirilir.

Şekil 3.14. Wolf in the Snow kitabında kompozisyon (Cordell, 2019)

Bir sonraki kompozisyonda ise Cordell dikkat dağıtıcı hiçbir unsura yer vermek istemediği ve bu iki karakterin duygu durumlarına odaklanılmasını istediği için kompozisyonunda yalnızca karakterlerine yer vermektedir böylece bütün odak kurt ve ana karakterin üzerinde olacaktır. Diğer bir karşılaşma sahnesi olan minik kurdun annesiyle ana karakterin karşılaşma sahnesi de yine benzer bir kompozisyonla verilmiştir. Cordell bu defa ana karakterin yaşadığı korkuyu okuruna hissettirmek için ana karakterini karşıdan çizdiği bir kompozisyon tasarlar. Hemen yan sayfasında ise bu tehditin asıl sebebi olan kurt yer almaktadır. Bu iki karakterin birbirine baktığını bir önceki kompozisyonunda veren Cordell artık okurlarına duyguları hissetmeleri için bir alan hazırlamıştır. Kurtlardan kaçıp kurtulmak isterken karakterin düşüp artık hareket edemediği sahnede ise Cordell yine etkileyici bir kompozisyonla tehditi görselleştirir. Daire biçimindeki ormanlık bir alanda olan ana karaktere kaçış noktası olabilecek tek alandan üzerinden kurtlar yaklaşmaktadır.

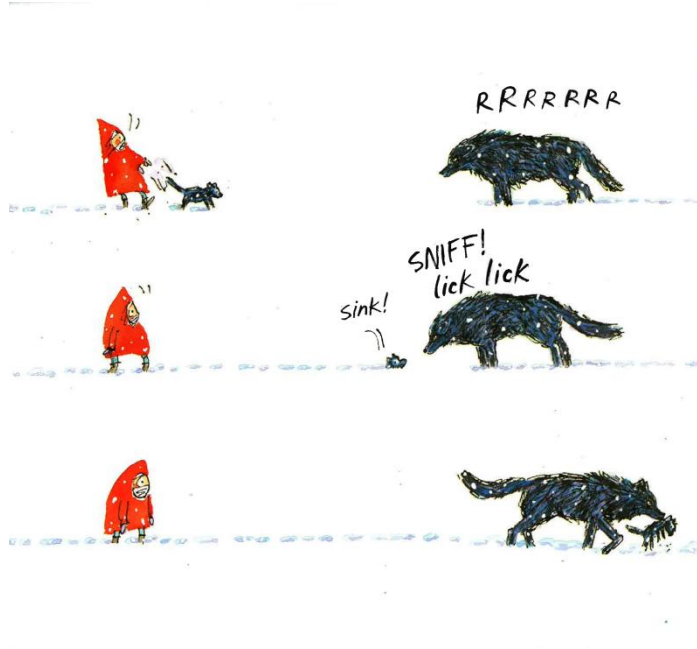
Şekil 3.15. Wolf in the Snow kitabında perspektif (Cordell, 2019)

Wolf in the Snow kitabında genellikle geniş açı perspektiflere sıkça yer verildiği görülmektedir çünkü Cordell dışarıda yolunu kaybetmiş yalnız karakterlerini ıssız bir ortamda görselleştirmiştir. Karakterlerin birbirlerine uzak olduğu sahnelerde yalnızlık ve ıssızlığın temsili bu açılarla sağlanmıştır. Karakterlerin birbirleriyle karşılaştıkları alanlar ise yakın çekim açılar ile tasarlanmıştır. Bunun yanında geniş açı perspektiflerini kuş bakışı görüntülerle de desteklemiştir. Bu sayede hikayesinin duygusal etkisini artırmayı başarmıştır.

3.2.3. Sıralı Görsel ve Hiyerarşi

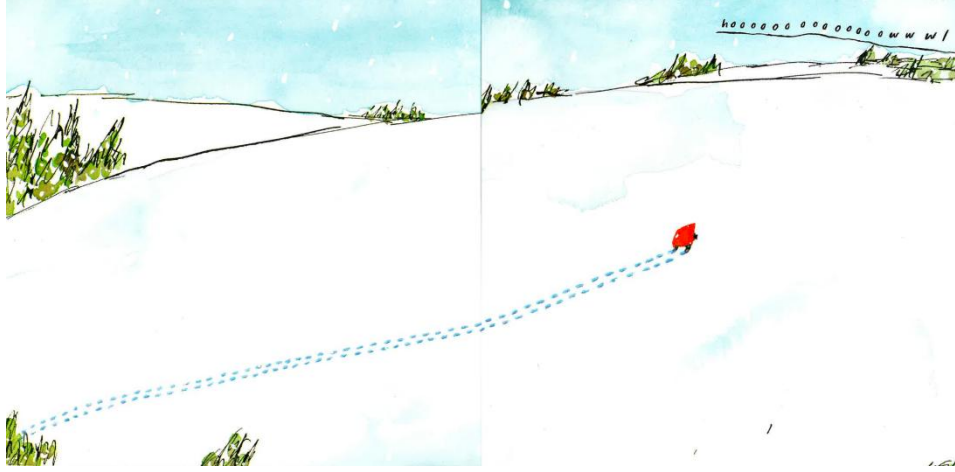
Wolf in the Snow kitabında Cordell basit bir anlatım tercih etmiştir. Kitabın genelinde büyük görsellere yer vererek de aslında vermek istediği mesajı okuruna aktarmayı başarmıştır. Fakat bunu yaparken özellikle en kilit anların devamına sıralı görseller yerleştirerek bu kısımlarda hikayesine detay ve derinlik katmıştır. Ana karakterin yavru kurtla karşılaşmasından hemen sonra kullandığı sıralı görseller ile kurdu ailesine götürmeye çalışırken karşılaştığı zorlukları verdiği sıralı görseller sayesinde iki karakterin arasındaki duygusal bağı okurlarına göstermeyi başarmıştır. Bu da okurun hikaye ile duygusal bir bağ kurmasına yardımcı olacaktır. Yine benzer şekilde yavru kurdun annesi olduğu varsayılan kurtla olan karşılaşmanın devamında da benzer bir sıralı görsel kullanımı dikkat çekmektedir. Aslında sayfalarca anlatılabilecek olan bir konu tek sayfada sıralı görsel kullanımı ile çözümlenmiştir. Bu sıralı görseller de okura hem kurdun hem de ana karakterin

duygu durumunu vermeyi başarmıştır. Sıralı görsellerin kullanımı ile geçen süreler hızlandırılmış ve hikayenin adrenalini seviyesi de artırılmıştır. Özellikle sıralı görselleri Cordell korku, endişe, tedirginlik gibi duyguları okuruna daha iyi iletme için kullanmıştır. Bu görseller incelendiğinde hep ön planda olanın karakterler ve onların jest ve mimikleri olduğu dikkat çekmektedir.

Şekil 3.16. Wolf in the Snow kitabında sıralı görseller (Cordell, 2019).

Cordell kitabında hiyerarşiyi sağlamak ve ön plana çıkarmak istediklerini betimlemek için en belirgin olarak kırmızı rengi kullanmıştır. Hikayenin en dikkat çekmesi gereken unsuru yani ana karakteri kırmızı bir ceketle tasvir edilmiştir. Böylece etraf karlarla kaplı da olsa açık renk bir zeminde de olsa ilk dikkati o çekecektir. Benzer bir perspektiften baktığımız iki farklı sayfada önce kurtları kocaman ve silme sayfanın tamamını kaplar halde görürüz ve hemen bir sonraki sayfasında ana karakterimizi aynı perspektif ve açıdan çok daha küçük ve bir başına görürüz. Böylece Cordell bize ana karakterin yaklaşmakta olduğu tehlikeyi resmetmektedir. Negatif alan kullanımı Wolf in the Snow kitabının bir diğer dikkat çekici hiyerarşi unsuru olarak karşımıza çıkmaktadır. Aslında kar olarak da betimlenebilecek olan bu boş alanlara Cordell yalnızca ayak izleri ve yer yer ağaçlar ekleyerek okuyucusunu tedirgin edecek bir tenhalık hissi yaratmaktadır. Ayrıca tipografi kullanımında büyüklü küçüklü ve tekrar eden harf kullanımları ile sessiz yakınlık uzaklığını görselleştirmeyi başarmıştır.

Şekil 3.17. Wolf in the Snow kitabında görsel hiyerarşi kullanımı (Cordell, 2019)

4. SESSİZ KİTAP TASARIMI

4.1. Hedef Kitlenin Belirlenmesi

Caldecott Madalyası kazanan sessiz kitapların incelemelerinin sonucunda elde edilen veriler ışığında oluşturulan bu sessiz kitabın hedef kitlesi 6-7 yaşında görsellerden çıkarım yaparak hikayeyi kendi kelimeleriyle anlatabilecek çocuklardır. Bu yaş aralığındaki çocuklar hikayenin mesajını daha bilinçli şekilde kavrayabilirler. Kitabın çocuklarda doğa sevgisini aşılayacağı, hayal gücünü geliştireceği düşünülmektedir.

4.2. Storyboard Tasarımı

Sayfa 1

Ana karakter evinde koltuğun üzerinde oyuncaklarıyla oynarken resmedilir. Dışardan bir aracın korna sesi duyulur ve karakter çoktan onu bekleyen şeyi anlamıştır. Yüz ifadesi mutsuzdur.

Şekil 4.1. Biri Kamp mı Dedi? kitabı, storyboard çizimi, sahne 1.

Sayfa 2-3

Çocuk ve ailesinin kamp hazırlığı yaptığı bir görsel betimlenir. Ebeveynler bu sayfada tam postürle resimlenmez. Odağın karakter özelinde ilerlemesi amaçlanmaktadır. Eşyaların araca yerleştirildiği bu sahnede karakterin mimiklerinden bu tatilin hoşuna gitmediği anlaşılmaktadır. Sayfada verilen kamp malzemeleri ile ailenin yapacağı eylem konusunda ipuçları vermek amaçlanmaktadır.

Şekil 4.2. Biri Kamp mı Dedi? kitabı, storyboard çizimi, sahne 2-3.

Sayfa 4-5

Ailenin arabayla yolculuk ettikleri sahne sıralı görsel olarak çizilir. Ana karakter önce arabanın camında önüne bakarken daha sonra dikkatini bir şey çekmiş ve arkaya bakıyor olarak ve son olarak da gördüğü uçurtmayla keyfi yerinde yolculuktan mutlu olarak resmedilir. Bu sayfada kamp alanından bir görüntü yer almaktadır ve karakter ormanı göstermektedir.

Şekil 4.3. Biri Kamp mı Dedi? kitabı, storyboard çizimi, sahne 4-5.

Sayfa 6-7

Karakterin odun toplamak amacıyla ormana gittiği anlatılmak istenmektedir. Bu doğrultuda karakter kolunda birkaç odun parçası ile çizilir. Karakter bir yeni odun almak için eğildiğinde alacağı odunun üzerinde bir kelebek görür. Çocuğun kelebeği takip ettiği bir sahne sıralı görseller yardımı ile verilir.

Şekil 4.4. Biri Kamp mı Dedi? kitabı, storyboard çizimi, sahne 6-7.

Sayfa 8-9

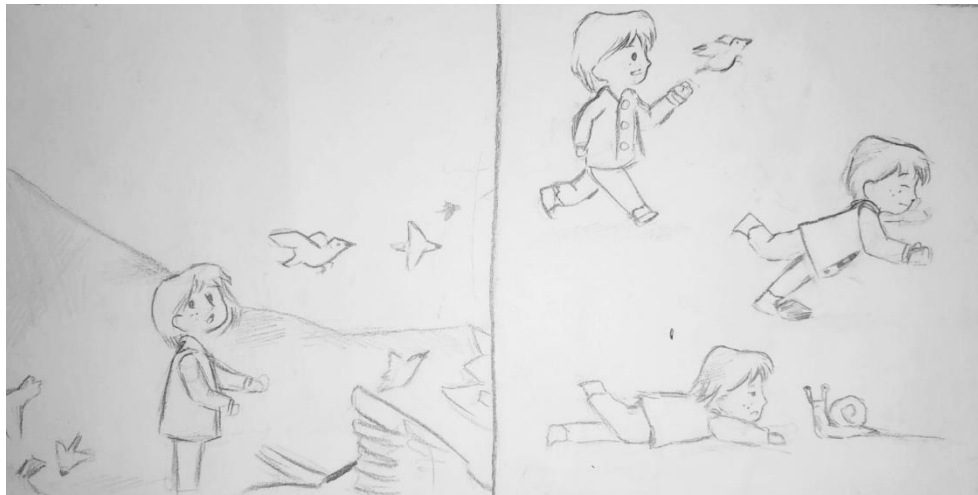
Sayfa silme biçimde perspektif kullanılarak büyüklü küçüklü kelebeklere yer vermektedir. Karakter ise kelebekleri şaşkınla ve hayranlıkla izlerken resmedilir.

Şekil 4.5. Biri Kamp mı Dedi? kitabı, storyboard çizimi, sahne 8-9.

Sayfa 10-11

Karakterin ilerlemeye devam ederken kafasının üstünden bir kuş sürüsünün hızla geçtiği bir sahne kuşbakışı perspektif kullanılarak çizilmektedir. Bu sahnede karakterin ayağının takıldığı korkulu bir an resmedilmektedir.

Şekil 4.6. Biri Kamp mı Dedi? kitabı, storyboard çizimi, sahne 10-11.

Sayfa 12-13

Karakter salyangozları incelerken yakınlardan bir kurbağa sesi duyulur. Kurbağa sesi tasarımda metin olarak verilmektedir. Sesin yakından geldiğini betimlemek için metin büyük harflerle ve büyük puntolarda verilmektedir.

Şekil 4.7. Biri Kamp mı Dedi? kitabı, storyboard çizimi, sahne 12-13.

Sayfa 14-15

Ses nereden geldiğini anlamaya çalışan karakter sıralı görseller ile çizilir. Ses görseli bir noktadan gelecektir.

Şekil 4.8. Biri Kamp mı Dedi? kitabı, storyboard çizimi, sahne 14-15.

Sayfa 16-17

Havanın kararmaya başladığını farkedenden karakter odunlarını toplayıp kamp alanına doğru gitmeye başlar. Tam bu esnada karşıda iki parıltı fark eder ve korkar.

Şekil 4.9. Biri Kamp mı Dedi? kitabı, storyboard çizimi, sahne 16-17.

Sayfa 18-19

Korkarak yaklaştığında küçük parıltılar artar ve bunların ateşböceği olduğunu fark eder. Yol boyu ateşböcekleri vardır.

Şekil 4.10. Biri Kamp mı Dedi? kitabı, storyboard çizimi, sahne 18-19.

Sayfa 20-21

Kamp alanına gelen karakterimiz şaşkınlık ve mutlulukla ebeveynlerine sarılmaktadır. Sonraki sahnede ise hava tamamen kararmış aile yere uzanıp yıldızları izlemektedir.

Şekil 4.11. Biri Kamp mı Dedi? kitabı, storyboard çizimi, sahne 20-21.

4.3. Kitap Tasarımı (Biri Kamp mı Dedi?)

Şekil 4.12. Biri Kamp mı Dedi? kitabı, kapak tasarımı.

“Biri Kamp mı Dedi?” sessiz kitabının kapak sayfasında canlı birbirine zıt renk seçimleri ile bir tezatlık oluşturarak dikkat çekici renkler kullanılmıştır. Bunun yanında kitabın içeriğine dair bilgiler vermesi açısından bir orman resmedilmiş ve kitabın içerisinde yer alan karakterler kapak görselinde de kullanılmıştır. Böylece hedef kitle kitabı eline aldığı anda kapağından bu hikayenin bir kamp hikayesi olduğunu anlayacak ve içerik hakkında bilgi

sahibi olacaktır. Sessiz kitapların yalnızca kapaklarında yer verilen metin de burada kitabın genel tasarımı ile uyumlu olacak şekilde organik bir font kullanılarak tasarlanmış ve tasarımıyla bütünleşmesi için uygun nesnelerle desteklenmiştir.

Şekil 4.13. Biri Kamp mı Dedi? kitabı, iç kapak tasarımı.

Kitabın iç kapak tasarımında ise kitabın iç sayfalarında kullanılan bir sahne boş olarak kullanılmıştır. Yine benzer biçimde arka planda yalın ve pastel tonlar kullanılırken ön plana çıkarılmak istenen objeler canlı renklerle verilmiş ve solucan perspektifi kullanılarak bir tasarım gerçekleştirilmiştir. Bu açı sayesinde okura kırlardan farklı bir bakış açısı resmedilmiş hem de üst kısımda yer verilen sade temiz alanda kitap içerisinde metin kullanılan iki yerden biri olan iç kapakta tipografi kullanılmıştır.

Şekil 4.15. Biri Kamp mı Dedi? kitabı, sayfa 2-3.

Tam sayfa ve panoramik olarak tasarlanan bu sahnede kitabın genel renk paletine uygun olarak yine temiz arka planlar canlı renkli nesne kullanımları görülmektedir. Bunun sebebi iletilmek istenen mesajın okuyucuya en uygun biçimde iletilmesidir. Renkler kullanılarak yapılan hiyerarşi sayesinde okur ana karaktere ve arabaya çekilmektedir.

Şekil 4.16. Biri Kamp mı Dedi? kitabı, sayfa 4-5.

Sıralı görsel kullanımı sayesinde yolculuğun nasıl geçtiğine dair okura bilgi vermek amaçlanmaktadır ve bu yapılırken minimal Karakterin ifadeleri ve hareketleri de bu süreci yansıtacak biçimde tasarlanmıştır. Karakter önce bu yolculuktan mutsuzken sonrasında dikkatini çeken bir uçurtma sayesinde keyifli bir yolculuk sürmüştür ve bu keyif kamp alanında da devam etmektedir. Geniş açılı perspektifin kullanıldığı bu alanda kamp yerine dair detaylar göze çarpar.

Şekil 4.17. Biri Kamp mı Dedi? kitabı, sayfa 6-7.

Yakın çekim olarak tasarlanan bu ilk sahnede okuyucunun odaklanması istenilen noktaya karakterin yüz ifadesi ve bakış açısı da kullanılarak yönlendirilmektedir. Diğer bir sayfada ise solucan bakış açısı kullanılarak aşağıdan bir çizim gerçekleştirilmiştir. Bu sayede okur hikayenin içinde bir karakter gibi olaylara yakın bir noktadan takip ettiği hissi yaratılmaya çalışılmıştır. Açık renk zemin üzerine birbirleri ile uyumlu çiçekler ve karakter dikkat çekmektedir. Kullanılan perspektif sayesinde okur önce karaktere ardından çiçeklere ve kelebeklere odaklanmaktadır.

Şekil 4.18. Biri Kamp mı Dedi? kitabı, sayfa 8-9.

Bu sayfada yeni bir süreci başlatmak için yine sıralı görsellerden yararlanılmıştır ve karakterin kelebeklerin peşinden koşerken kuşların dikkatini çekmesine geçiş sahnesi olan süreç verilmeye çalışılmıştır. Yine 9. Sayfada perspektif kullanılarak karakterle birlikte okur da kuşlara bakmaktadır. Bu sayede okurun kendini kitabın içinde bir karakter gibi hissederek okuma deneyimine katkı sağlanması amaçlanmıştır.

Şekil 4.19. Biri Kamp mı Dedi? kitabı, sayfa 10-11.

Sayfa 10 ve 11’de ise yine akan bir sürecin devamı resimlenmiştir. Karakter kuşları gördükten sonra tekrar koşmaya başlar ve koşarken ayağı taşa takılır ve düşer. Tam düştüğü noktada ise onu keşfedecek yeni bir şey beklemektedir. Bir salyangozla göz göze gelir. Sıralı görsellerle verilen bu sürecin sonucu 11. Sayfada bir sahne olarak verilmiştir ve karakterin incelemekte olduğu salyangozu okur da onunla birlikte inceler.

Şekil 4.20. Biri Kamp mı Dedi? kitabı, sayfa 12-13.

12. Sayfada yer alan sıralı görsel ve tipografi kullanımında yine karakterin bir sonraki hareketine yönelik bilgiler verilmesi amaçlanmıştır. Sesi görselleştirmek amacı ile tipografi kullanılmıştır. 13. Sayfada ise artık havanın kararmaya başladığı izlenimini de vermek amacı ile renk paleti daha sıcak ve sarı tonlara çekilmiş renkler koyulaştırılmıştır. Yine karakterin bakış açısı ile okuyucu yönlendirilmeye çalışılarak kurbağanın okur tarafından fark edilmesi amaçlanmıştır.

Şekil 4.21. Biri Kamp mı Dedi? kitabı, sayfa 14-15.

Karakter yoluna devam ederken karşısına çıkan iki ateşböceği yine sıralı görseller ile verilmiş karakterin ve köpeğinin bu böceklere verdiği tepki de okurun anlayacağı biçimde tasarlanmıştır. Sonraki sayfada karakterin ateşböceklerinin ne olduğunu keşfettikten sonraki tepkisi ve kararmakta olan havanın tasviri verilmeye çalışılmıştır.

Şekil 4.22. Biri Kamp mı Dedi? kitabı, sayfa 16-17.

16. Sayfada karakter ormandaki keşfini tamamlamış ailesinin yanına gittiği sahne sıralı görseller kullanılarak tasarlanmıştır. Son sahnede ise hava tamamen kararmış karakter gezisinin sonunda yıldızların altında uykuya daldığı bir sahne resmedilmiştir. Bu sayfanın tasarımında yine mavi renk ile buna zıt olan yeşil ve kırmızı renkler dikkat çekmektedir. Özellikle karaktere odaklanılması istendiği için karakterin uyku tulumu kırmızı olarak resmedilmiştir.

Şekil 4.23. Biri Kamp mı Dedi? kitabı, sayfa 18.

Son sayfada ise okuyucuların, hedef kitlenin kendisini kitabın bir parçası hissetmesini ve interaktif olarak okuma deneyiminin bir parçası olmasını sağlamak amacı ile boyama kitabı düzeninde tasarlanmıştır. Böylece okuma sürecini tamamlayan okur kitaba bir katkı da sağlayarak kitapla duygusal bir bağ kurması planlanmaktadır.

5. TARTIŞMA, SONUÇ ve ÖNERİLER

Bu çalışmada sessiz kitapların literatürdeki yeri hakkında genel bir bakış sunulmaktadır; bu bağlamda sessiz kitabın tanımına, özelliklerine ve kullanım alanlarına değinilmiştir. Sessiz kitaplar, geleneksel kitaplara ek olarak, kelimelerin yerine resimler, çizimler veya diğer görsel unsurların yerleştirildiği görsel ifadeye dayalı özel bir türdür. Bu tür kitaplara son yıllarda ilgi artmaktadır ve çeşitli uygulama formatlarında daha yaygın hale gelmektedir. Sessiz kitaplar, geleneksel kitapların dışında farklı deneyimler arayanlar için önemli bir alternatif sunmaktadır. Bu kitaplar dil engelini aşan evrensel bir iletişim aracı haline gelebilir ve görsel ifadenin gücünü keşfetmek isteyen herkese kapı açabilir. Sonuç olarak sessiz kitabın bilinirliğinin ve sessiz kitaplara olan ilginin giderek arttığı söylenebilir. Fakat ülkemizde özellikle yerli üretim sessiz kitapların miktarı oldukça azdır. Bu noktada ülkemizde bu alanda daha fazla yerli tasarımcı ve yayıncının desteklenmesi önem arz etmektedir.

Caldecott Madalyası, 1938 yılından beri her yıl Amerika’da çocuk edebiyatı alanında yılın kitabı seçilen kitaba verilen bir madalyadır. Verilmeye başlandığı yıllardan itibaren, illüstratörlere çocuk kitaplarının tasarımı konusunda yol gösterici bir rehber olmuştur. Çünkü Sinema sanatında Oscar Ödülleri neyse çocuk edebiyatı için de Caldecott odur. Verilen ödüller sayesinde özellikle Amerika’da çocuk kitapları tasarımı her geçen gün gelişmeye devam etmektedir. Sessiz kitaplar için de benzer bir durum söz konusudur. Her ne kadar ilk Caldecott Ödülü 1938 yılında verilmiş olsa da sessiz kitap alanında ilk ödül bundan tam 40 yıl sonra 1978 yılında verilmiştir. Günümüze kadar 6 sessiz kitap Caldecott Madalyası, 11 sessiz kitap Caldecott Onur Ödülüne layık görülmüştür. Bu sayede ‘sessiz kitaplar’ adından söz edilir hale gelmiştir. Ancak ülkemizde ilk sessiz kitap örnekleri 2006 yılında karşımıza çıkmaktadır. Bu nedenle gerek tasarımcıları gerek çocuk edebiyatıyla ilgilenen gelişim uzmanları, öğretmenler ve ebeveynler için literatürde bu alanda farkındalık oluşturmak önem arz etmektedir.

Araştırmalar sonucunda “Biri Kamp mı Dedi?” isimli sessiz kitap tasarımı gerçekleştirilmiştir. Bu tasarımda Caldecott Madalyası kazanan sessiz kitaplarda analiz edilen görsel iletişim tasarım unsurlarına yer verilmiş ve tasarımlar da bu doğrultuda gerçekleştirilmiştir. Sessiz kitap tasarımında en çok dikkat edilen unsur sözcük kullanmadan bir olay örgüsünün aktarılmasını sağlayacak olan sıralı görsellerin oluşturulması olmuştur. Bunun için sıralı görseller çok sade ve anlaşılır tasarlanırken kilit anlar okurun incelemesine

ve yorumlamasına fırsat verecek biçimde detaylı sahneler olarak tasarlanmıştır. Sessiz kitabın tasarımında “Procreate” programı kullanılmış olup çizimler ve dokuların tamamı dijital olarak tasarlanmıştır. Yalnızca madalya kazanan kitaplarda yer almayan bir interaktif öge kitaba yerleştirilmiş ve bu sayede sessiz kitaplarla okurunun arasındaki bağ güçlendirilmeye çalışılmıştır.

Sessiz kitaplarda interaktif tasarımın kullanımının artırılması okuyucu deneyimini güçlendirip bir bağ kurmasını sağlayabileceği gibi özellikle sessiz kitapların en önemli tasarım öğelerinden olan sıralı görsellerin anlatım yönünü güçlendirmek için de kullanılabilir. Bu bağlamda sonraki araştırmacı ve tasarımcıların sessiz kitaplarda interaktif tasarım kullanımı üzerine çalışmalar yapması da önerilebilir.

6. KAYNAKÇA

- Adak Özdemir, A. ve Özdemir Beceren, B. (2019). Sözcüksüz kitapların niteliğinin ve okul öncesi dönem çocuklarının sözcüksüz kitap anlatımlarının incelenmesi. *Tarih Okulu Dergisi*, 1(39), s. 1-41
- Akova, H. (t.y.). Erik erikson'un psikososyal gelişim evreleri. Ocak, 20, 2025 tarihinde <https://haticeakova.com/erik-eriksonun-psikososyal-gelisim-evreleri.htm> sitesinden alındı.
- Arıcı, M.R. (2023). *Sanat bilgisi ve estetik algıyı destekleyen resimli çocuk kitaplarının incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Balıkesir Üniversitesi, Balıkesir.
- Arif, M.M. ve Hashim, F. (2008). Reading from the wordless: A case study on the use of wordless picture books. *English Language Teaching*, 1(1). 121-126.
- Arizpe, E. (2013) Meaning-making from wordless (or nearly wordless) picturebooks: what educational research expects and what readers have to say. *Cambridge Journal of Education* 43(2), 163-176. <https://doi.org/10.1080/0305764X.2013.767879>
- Arteaga, S.L. (1650). Saint Francis Receiving the Stigmata. 16 Ocak, 2025 tarihinde <https://colonialart.org/artworks/425B> adresinden alındı.
- Artuvan, Ş. (2019). *Güzel sanatlar lisesi 9. sınıf perspektif öğretiminde karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri (Manisa ili örneği)* (Master's thesis, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü).
- Atasagun, A. (2022). *Görsel okuryazarlık bağlamında sessiz kitaplar ve dil edinimi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya.
- Bailey, A. R. (2009). Early essentials: Developing and sustaining birthkindergarten library collections. *Children and Libraries*, 7(3), 17-20.
- Baudrillard, J. (2004). *Tüketim toplumu* (H.Deliçaylı- F.Keskin, Çev.). İstanbul: Ayrıntı Yayınları, 2004.
- Bayraktar, O. ve Bayraktar, İ. (2024). The Use of Wordless Books in Terms of Dialogical Pedagogy and Learning Approaches. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (38), 1452- 1470.

Bayraktar, T. (2022). *Okul öncesi dönemi öğrencileri ile öğretmen ve velilerin sessiz kitaplara yönelik görsel okuma becerilerinin incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Samsun.

Bayraktar, T. (2022). Okul öncesi eğitimde sessiz kitapların önemi. *Turkish Studies - Education*, 17(4), 517-531.

Bierstadt, A. (1864). *Valley of the yosemite*. 10 Ocak, 2025 tarihinde <https://collections.mfa.org/objects/33107> adresinden alındı.

Birol, E. (2023). Türkiye’de en çok ziyaret edilen pazaryeri web sitelerinin görsel tasarım süreci. *İNİF E- Dergi*, 8(1), 107-131.

Börklüoğlu, E. ve Özsan, E. (2022, 20-22 Ekim). *Sessiz kitapların yaratıcı okuma becerisini geliştirmesine yönelik bir uygulama* [Tam Metin]. 14. Uluslararası Dünya Dili Türkçe Sempozyumu, Alanya- Antalya, Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi Yayınları, s. 335-343.

Brunelleschi, F. (1481). *Christ Handing the Keys to St. Peter by Pietro Perugino*. 20 Şubat, 2025 tarihinde <https://smarthistory.org/perugino-christ-giving-the-keys-of-the-kingdom-to-st-peter/> adresinden alındı.

Büyükköse, E. C. (2020). *Okul öncesi 3-6 yaş çocuklara yönelik özgün bir sessiz pop-up kitap uygulaması* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.

Cançat, A. (2019). *Resim sanatında doku*. 1.Uluslararası Bilim ve Kültür Sanat Kongresi İstanbul. (pp.127-146).

Candemir, T. (2022, Aralık 29-30). *Afiş tasarımı açık ve kapalı kompozisyon*. Anadolu 11. Uluslararası Sosyal Bilimler Kongresi, Diyarbakır.

Chou, M.J., ve Cheng, J. C. (2015). Parent-child aesthetic shared reading with young children. *Universal Journal of Educational Research*, 3(11), 871- 876.

Ciecierski, L., Nageldinger, J., Bintz, W. P., ve Moore S. D. (2016). New perspectives on picture books, *Athens: ATINER'S Conference Paper Series*, EDU2016-2025.

Cordell, M. (2019). *Wolf in the snow*. Anderson Press.

Çayır, K., ve İşler, M. (2023). Mültecilik odaklı çocuk öykülerini eğitimde nasıl kullanabiliriz? Pedagojik çerçeve önerisi. *REFLEKTİF Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(1), 197-213.

Çelebi, S., Yazıcı, D. N. ve Akman B. (2024). Okul öncesi öğretmenlerinin sessiz kitap kullanımı: Bir durum çalışması. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 12(3), 606-624.

Çetinkol, A. A. (2021). *Çocuk edebiyatında sessiz kitapların gücü*. 22 Kasım, 2024 tarihinde <https://t24.com.tr/k24/yazi/cocuk-edebiyatinda-sessiz-kitaplarin-gucu,3241> adresinden erişilmiştir.

David, J. L. (1793). *The death of Marat*. 18 Ocak 2025 tarihinde <https://sanatabasla.com/tr/2013/12/maratnin-olumu-the-death-of-marat-david/> adresinden alınmıştır.

Daugherty, J.H. (1993). (İsimsiz). 23 Aralık, 2024 tarihinde <https://www.heckscher.org/exhibitions/absorbed-by-color-art-in-the-20th-century/> adresinden alındı.

Depositphotos, (ty). Timsah deri dokusu. 16 Aralık, 2024 tarihinde <https://depositphotos.com/tr/photos/timsah-deri-dokusu.html> adresinden alınmıştır.

Ertan, G ve Sansarcı, E. (2017). *Görsel sanatlarda anlam ve algı*. İstanbul: Alternatif Yayıncılık.

Elbir, İ. (2020). *Grafik tasarımda illüstrasyon ve resim sanatı ilişkisi açısından sessiz resimli kitapların incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Haliç Üniversitesi, İstanbul.

Fish, H. D. (1937). *Animals of the bible* (illustrated by Dorothy P. Lathrop). 9 Aralık, 2024 tarihinde <https://www.amazon.com/Animals-Bible-Helen-Dean-Fish/dp/0397315368> adresinden alındı.

Fonseca-Pedrero, E., Griber, Y. A., Grimshaw, G., Hasan, A. A., Havelka, J., Hirnstein, M., Karlsson, B. S. A., Laurent, E., ... Mohr, C. (2020). Universal patterns in color-emotion associations are further shaped by linguistic and geographic proximity. *Psychological Science*, 31(10), 1245-1260.

Gavin Ambrose. (2020). *Grafik tasarımıda renk*. Literatür Yayınları. 11 Kasım, 2024 tarihinde <https://sayisalkitap.qulto.eu#/record/9789750406423> adresinden alındı.

Gettins, E (2017). *Rare book of the month: Caldecott for christmas*. Library of Congress Blog. 18 Aralık, 2024 tarihinde <https://blogs.loc.gov/loc/2017/12/rare-book-of-the-month-caldecott-for-christmas/> adresinden erişildi.

Guliyeva, Z. (2024). Görsel iletişim olarak grafik tasarımı ve sergileme tasarımı. *Premium Sosyal Bilimler E-Dergisi* 8(39), 317-330.

GuoJing (2024). *Fırtına*. Hippo Yayınları.

Gülbil, A. ve Bilbay, A.(2024). Erken çocukluk döneminde görsel okuma bağlamında sessiz kitaplar. *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, (60), 1332- 1342.

Haybat, B. E. (2024). *Görsel iletişim bağlamında Türkiye’de çocuklara yönelik üretilen sessiz çocuk kitaplarının incelenmesi ve bir uygulama* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.

Hsiao, C. Y. ve Chen, C.M. (2015). Examining kindergarteners’ drawings for their perspectives on picture books’ themes and characters. *Canadian Center of Science and Education*, 8(11), 40-49.

Kamalı, P. (2022). *Caldecott Ödüllü ve popüler resimli Türk çocuk kitaplarının karşılaştırmalı bir analizi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.

Karaçoban, M. (2016). *Resim sanatında kompozisyon ve desen ilişkisi* (Master's thesis, Güzel Sanatlar Enstitüsü).

Kerascoet (2018). *Vanessa’nın yanındayım*. Redhouse Kidz Yayınları.

Ketenci, H.F. ve Bilgili, C. (2006). *Görsel iletişim & grafik tasarımı*. İstanbul: Beta Basım Yayın Dağıtım.

Kınık, M. (2012). Xylografie'nın illüstrasyonda ve illüstratif kitap tasarımlarında kullanımı üzerine tarihsel bir araştırma. *Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi*. 29: 1-13.

Kum, B.(2008). *Ve...Fakat...Veya...* Karşı Sanat Çalışmaları. 12 Ocak, 2025 tarihinde <https://sergi.gmk.org.tr/28/proje/4871> adresinden alındı.

Lee, J.H. (2009). The history of the Caldecott Award and its recipients. *Fashion Institute of Technology*.

Lindauer, S.L.K. (1988). Wordless books: An approach to visual literacy. *Children's Literature in Education*, 19(3), 136-142.

Lubis, R. (2018). The progress of students reading comprehension through wordless picture books. *Advances in Language and Literary Studies*. 9(1), 48-52.

MEB (Milli Eğitim Bakanlığı, 1962). *Yedinci Milli Eğitim Şurası*. Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları. 16 Aralık, 2024 tarihinde, <https://ttkb.meb.gov.tr/www/gecmisten-gunumuze-mill-egitim-sralari/icerik/328> adresinden erişilmiştir.

Metlicovitz, L.(1911). *Liane fleurie sauze freres*. 19 Ocak, 2025 tarihinde <https://www.wikiart.org/en/leopoldo-metlicovitz> adresinden alındı.

Onat, E. (2015). *Perspektif ve perspektifte gölge çizimi*, Ankara: Efil Yayınevi

Özdemir, T. (2005). Tasarımda renk seçimini etkileyen kriterler. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14(2), 391-401.

Özdemir Canbolat, T. (2017). İç mekan tasarımında renk armonisi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 26(3), 287-301.

Özel, A. (2002). Resimli çocuk kitaplarında görsel anlatımın önemi. *Yaşadıkça Eğitim Dergisi*.1-68.

Özen, B. (2022). Sessiz (yazısız) resimli çocuk kitapları. *Turkish Studies - Social*, 17(5), 891-910.

Özkartal, M. (2009). Resim sanatında çizgi ve çizgi ritmi üzerine. *Sanat ve Tasarım Dergisi*, 1(4), 55-72.

- Öztuna, H. Y. (2007). *Görsel iletişimde temel tasarım*. İstanbul: Tibyan Yayıncılık
- Öztuna, Y. (2007). *Görsel İletişimde Temel Tasarım*, İstanbul: Güzel Sanatlar Matbaası A.Ş.
- Parsa, A., ve İşbilen, D. (2023). Görünen imge kılavuz istemez: Tasarım çalışmalarında imgelerin renk kodları üzerinde incelenmesi. *Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 13(2), 1521-1544.
- Pelteci, E. (2024). *Lirik soyut sanatta biçim, renk ve doku ilişkileri üzerine çözümlemeler* (Master's thesis, Hitit Üniversitesi).
- Picasso P. (1910). *Girl with mandolin*. 16 Aralık, 2024 tarihinde <https://www.pablocicasso.org/girl-with-mandolin.jsp> adresinden alındı.
- Picasso P. (1910). *Guernica*. 22 Aralık, 2024 tarihinde <https://www.pablocicasso.org/guernica.jsp> adresinden alındı.
- Randolph Caldecott Madalyası, (t.y.), 2 Ocak, 2025 tarihinde <https://www.ala.org/alsc/awardsgrants/bookmedia/caldecott> adresinden erişilmiştir.
- Raphael (1511). *The scholl of athens*. The School of Athens (1511): Discover the Famous Figures in Raphael's Masterpiece, (28 Ocak, 2020). 20 Ocak, 2025 tarihinde <https://www.singularart.com/blog/en/2020/01/28/the-school-of-athens-1511-discover-the-famous-figures-in-raphaels-renaissance-masterpiece/> adresinden alındı.
- Rehm, F. (1900). *Advertising poster Victoria Fahrradwerke (bicycles)*. 19 Aralık, 2024 tarihinde <https://www.wikiart.org/en/fritz-rehm> adresinden alınmıştır.
- Rodop, S. (2017). Tasarım ilke ve yöntemlerinin mücevher tasarımı bağlamında incelenmesi. *Sanat-Tasarım Dergisi*, (8), 21-27.
- Rodriguez, B. (2021). *Nerede Bu Denizyıldızı*. Redhouse Kidz Yayınları.
- Sağlam, S. (2023). *Çocuk sessiz kitaplarında karakter tasarımlarının tasarım ilkelerine göre incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya.
- Sengir, S. ve Yücel, A. (2016). Temel tasarımda çizgi üzerine. *Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 6(15), 478-487.

Spier, P. (1978). *Noah's ark*. Doubleday. 5 Şubat, 2025 tarihinde <https://www.amazon.com/Noahs-Ark-Peter-Spier/dp/B004U7BPAS> adresinden alındı.

Takıl, N. B. (2023). Türk sözlü kültürü ve çocuk edebiyatı. *Korkut Ata Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 10, 256-268.

Taşkın, Z. ve Durmuşoğlu, M. C. (2024). Sessiz kitapların okul öncesi dönem çocuklarının dil gelişimlerine etkisinin incelenmesi. *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(2), 614-628.

Taylor, D. (2010). *Angles, arches and light*. 7 Ocak, 2025 tarihinde <https://www.bidsquare.com/online-auctions/the-american-artists-professional-league/don-taylor-angles-arches-and-light-2486234> adresinden alındı.

Terrusi, M. (2018). Silent books. Wonder, silence and other metamorphosis in wordless picture books. *In Proceedings 1*(9).p. 879). MDPI.

Uçar, T. F. (2019). *Görsel İletişim ve Grafik Tasarım*. İstanbul, Türkiye: İnkılâp Kitabevi.

Uslu, E. (2019, Nisan 25-26). *Çocuğun toplumsal gelişimi açısından Türkiye’de çocuk kitapları: Yardım etme davranışının toplumsal- psikolojik yönden incelenmesi*. Türkçe Eğitimi ve Çocuk Edebiyatı Kurultayı, Ankara, s.241-249.

Ültay, E., Akyurt, H., & Ültay, N. (2021). Sosyal bilimlerde betimsel içerik analizi. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*(10), 188-201. <https://doi.org/10.21733/ibad.871703>

Vincent Van Gogh (November 1882). *Worn Out*. 12 Şubat, 2025 tarihinde <https://www.vangoghmuseum.nl/en/collection/d0378V1962#details> adresinden alınmıştır.

Vliet, H.V. C. (1662). *The interior of st. janskerk at gouda*. 1 Ocak, 2025 tarihinde <https://artsandculture.google.com/asset/the-interior-of-st-janskerk-at-gouda-hendrick-van-vliet/VQE4SJszuP1EtQ?hl=en> adresinden alınmıştır.

Weisner, D. (2021). *Keşif*. Bilgi Çocuk Yayınları.

Yalur, R. (2021). Grafik tasarımda renklerle düşünme. *İdil*, 79 (2021 Mart): s. 478–493. doi: 10.7816/idil-10-79-09

Yang, C.-H., Cheng, J.-C., & Chou, M.-J. (2016). Empowering children's creativity with the instruction of wordless picture books. *European Journal of Research and Reflection in Educational Sciences*, 4(7), 1-16.

Yekeler, A. D. ve Cengiz, Ö. (2018). Okul öncesi dönem çocuklarının sözsüz kitap anlatımlarında hikâye elementlerinin incelenmesi. *Electronic Turkish Studies*, 13(19), 1935-1952

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2016). *Nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yıldız, H. T. (2025). *Sessiz kitaplarda gerçeküstü anlatım ve bir örnek uygulama* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). İzmir Katip Çelebi Üniversitesi.

İnternet Sayfaları

<http://op-art.co.uk/history/perspective/>

<https://www.ala.org/alsc/awardsgrants/bookmedia/caldecott>

https://abqlibrary.org/ld.php?content_id=629750

<https://www.amazon.com/Noahs-Ark-Peter-Spier/dp/B004U7BPAS>

<https://archive.artic.edu/sciarttech/2d1.html>

<https://artsandculture.google.com/usergallery/perspective-in-painting/uwJiGRluDk85IQ>

<https://artsandculture.google.com/usergallery/perspective-in-painting/uwJiGRluDk85IQ>

<https://carlemuseum.org/about/news-press/speechless-art-wordless-picture-books>

<https://haticeakova.com/erik-eriksonun-psikososyal-gelisim-evreleri.htm>

<https://trembelingart.com/what-perspective-art-beginners/>

https://www.21-draw.com/tr/what-is-perspective-in-art/?srltid=AfmBOoqqgvFGRfiEMAJgCyXIwW3DtkJNAiBhOz_Z-4c6HmRSoYtYoWEd

https://www.hiwellapp.com/blog/renklerin-psikolojisi?gad_source=1&gclid=CjwKCAiA-Oi7BhA1EiwA2rIu26gxEB3k0lwJJhauQ08-AFv2yQR1R5Oyi8lnUOvtLzLgVrWNh03MWxoCB8gQAvD_BwE#h-renklerin-bireysel-ve-kulturel-anlamlari

<https://oztoprakmedya.com/gorsel-hiyerarsi-nedir-temel-ilkeler-ve-basarili-ornekler/>

<https://www.tate.org.uk/art/student-resource/exam-help/perspective#:~:text=Perspective%20in%20art%20usually%20refers,present%20dramatic%20or%20disorientating%20images.>

<https://www.tulaycellek.com/tulay/eser.asp?id=247>

